

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CONSILIUL LOCAL PLOIEȘTI

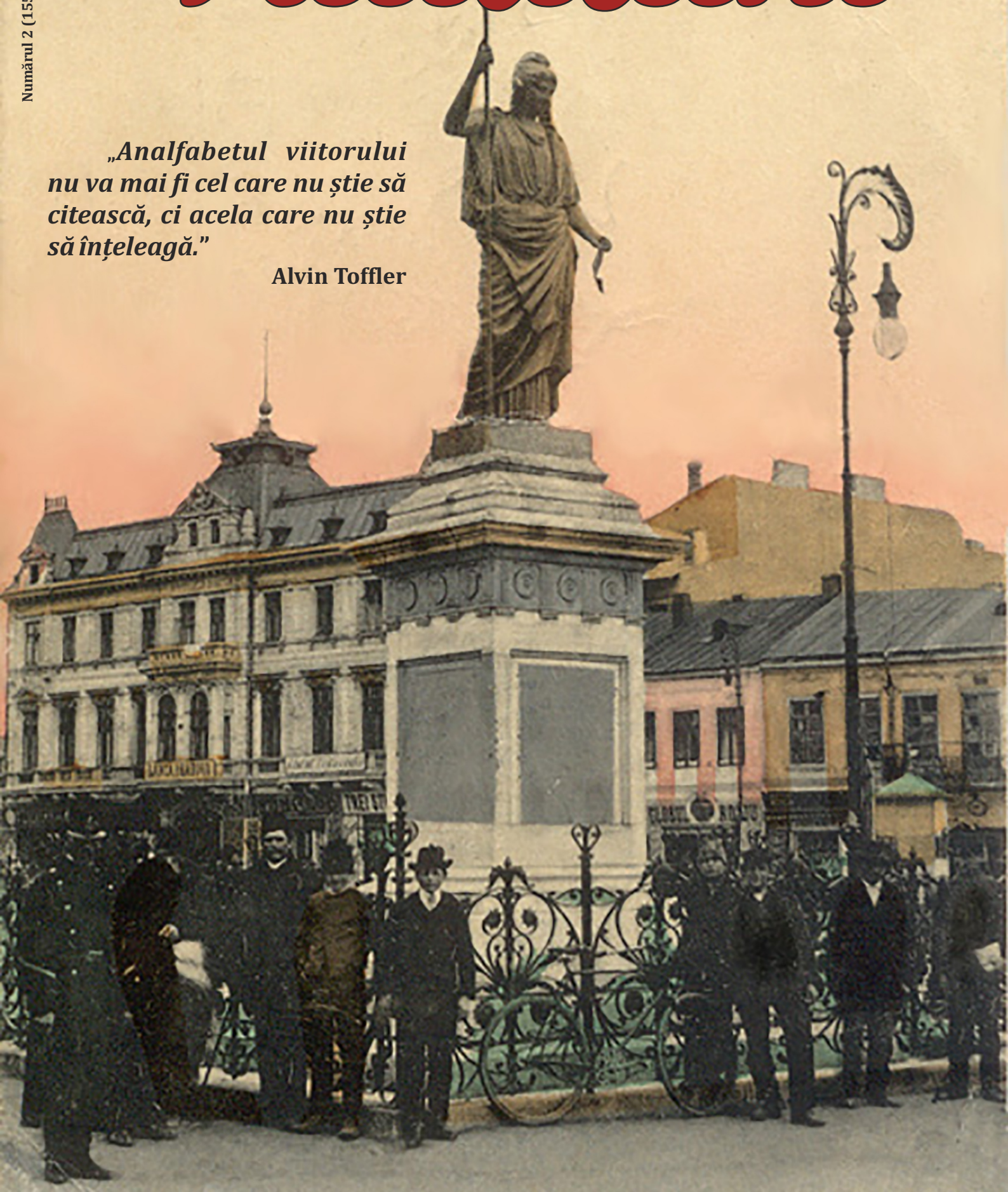
CASA DE CULTURĂ
"ION LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

*„Analfabetul viitorului
nu va mai fi cel care nu știe să
citească, ci acela care nu știe
să înțeleagă.”*

Alvin Toffler

Ce crede un futurolog american...

de Gelu Nicolae Ionescu

Am decis, inspirați de *vechii dilematici* să începem a vă tachina cu câte un citat celebru, sau cu câte un proverb, încă de pe coperta 1, considerând că o revistă are și menirea de a crea starea de dezbatere, de discuție, de a stimula dorința de a căuta mai mult și mai în profunzime răspunsuri la problemele pe care adaptarea într-un secol al super vitezei vi le ridică.

Alvin Toffler, celebru futurolog american, emite această axiomă într-un moment în care civilizația globalistă, adică a diversității prin excelență, îl pune pe cetățeanul modern în situația de a învăța, dar și de a înțelege o multitudine de credințe religioase, de idei, de stiluri de viață, de a fi capabil să conviețuiască cu oameni diferiți, cu norme și obiceiuri cu care, în multe cazuri, nu era de acord. În viața omului modern, totul apare și și dispăre, de multe ori, într-un ritm absolut uluitor.

Ceea ce rămâne, desigur, este osatura culturală, spirituală, coloana fără de sfârșit a națiunii din care provenim. Această coloană trebuie bine îngrijită, printr-un sistem cultural și de învățământ foarte performant, foarte adaptat noilor cerințe.

Vasăzică, mai întâi este important să aplicăm ceea ce latinii (v. **Cicero**) denumeau prin celebra maximă **Nosce te ipsum**, preluată din cultura greacă, **Gnothi seauton**, adică să înțelegem cine suntem, ce suntem, ce putem, ce nu putem, care este sensul nostru, care sunt îndatoririle noastre, care sunt visurile și obiectivele noastre. Cum ar putea un om să înțeleagă cine este, dacă nu are minime cunoștințe de istorie și de

geografie? Dacă nu are o minimă introducere în psihologie, dacă nu gustă din frumusețea patrimoniului cultural național și universal. Cunoașterea limbii materne, a literaturii care a înflorit și a rodit limba sa, îl va ajuta pe tânăr să aibă o carte de identitate lingvistică, va avea acces la raiul limbii în care visează (v. **Mircea Eliade: Scriu în limba română, limba în care visez**), dar, în același timp, cu această carte de identitate lingvistică va putea călători în spațiul liber, fascinant, al geografiei culturale universale. Odată ce va fi poliglot de limbă maternă (v. **Nichita Stănescu: „Știi de 7 ori limba română, sunt poliglot de limba română și știi de 20 de ori limba poeziească și am tendința de a o perfecționa, de a o face lucioasă, de a o face perfectă. Ori, perfecțiunea nu are de-a face cu arta. Am și scris odată că după ce faci un cub perfect trebuie să-i zdrobești un colț, ca să se mire toți de ce nu e perfect acel cub, ce perfect ar fi el dacă n-ar avea zdrobit un colț... Dacă el ar fi perfect, nimeni nu l-ar băga în seamă. Perfecțiunea nu atrage atenția"**), îi va fi foarte ușor să învețe alte și alte coduri lingvistice (alte limbi), să le înțeleagă. Însă, de visat, numai în limba maternă va putea... Singura limbă pe care o va putea înțelege perfect, este aceea care face parte din matricea sa.

Odată înțelesul primordial dobândit, omul poate să aleagă să fie modern sau tradiționalist, să experimenteze mixul intercultural, să acceseze diferite existențe, va ști să relaționeze, să se înțeleagă pe sine și să-i înțeleagă pe ceilalți.

Cu alte cuvinte, nu e de ajuns să scrii și să citești! Trebuie să mai știi exact ce scrii și ce presupune, ce semnifică ceea ce ai citit...

Așadar, avem nevoie de înțelepciune... Lumină, cum spuneau revoluționarii iluminiști de la 1789... Înțelepciunea, lumina care să înlocuiască orbecăiala, limitarea, egoismul prostesc, mândria seacă, răutatea încrâncenată...

Totuși, de ce îmi vine în minte una din ultimele însemnări din jurnalul lui Cehov: **Atunci când regele Solomon a cerut înțelepciune de la Dumnezeu a comis o mare greșală.**?

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu, Elena Trifan, Constantin Marin

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești
e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro
tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Coperta 1: Statuia Libertății din Ploiești (<https://ro.wikipedia.org>)

Layout & DTP: Mariana Dăscălache

Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor:

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

Eminescu 170 (II)

de Eugen Simion

Ne întoarcem la Eminescu, înainte de orice, pentru că poezia lui are totdeauna ceva nou să ne ofere. Un regal spiritual, o muzică a astrelor și o elegie neînchipuit de frumoasă, melancolizantă a sufletului îndrăgostit. Ne regăsim, în poezia și proza lui, în aspirațiile noastre naționale și în reveriile noastre cosmice. Citim și recitim *Odă în metru antic* pentru că, în acest splendid poem (care, la început, era dedicat lui Napoleon), aflăm acum o meditație profundă despre singurătate și despre moarte. Citim și recitim *Scrisorile* pentru că Eminescu încearcă aici – și reușește – să dea o viziune lirică originală a nașterii universului și a destinului tragic al omului în devenirea lui istorică. În fine, îl căutăm pe Eminescu pentru că poemele sale despre natură ne dau sentimentul că nu suntem singuri în univers și că, în mijlocul ei, omul își poate regăsi plenitudinea și măreția spiritului său. Măreția și demnitatea de a medita la destinul său tragic.

Iată, dar, de ce nu-l putem părăsi pe Eminescu și de ce el nu este – cum spun unii publiciști puși să-l demitizeze nu-i un poet prăfuit din secolul al XIX-lea. Cei care îl contestă nu știu ce spun. Sau nu știu să citească. Sau, pur și simplu, se află în treabă, ne țin de vorbă. Eminescu este un mare poet și biografia lui – dramatică – este creată în bună parte, în deceniile ce s-au scurs de la dispariția sa, de opera lui. Așa se nasc miturile într-o cultură. Și marile mituri rămân în cultură și în sensibilitatea estetică a timpurilor, câtă vreme există limba în care miturile poetice se exprimă. Să sperăm că limba română, o limbă pe care Eminescu a pregătit-o să întâmpine și să exprime complexitățile lumii moderne, nu va dispărea în malaxoarele globalismului.

Un cititor tânăr din București – un elev de liceu din clasele superioare – m-a întrebat, cu câțva timp în urmă, cu ce ar fi bine să înceapă lectura lui Eminescu. A citit ceva, îi place și s-a decis, acum, să facă o lectură sistematică a operei pentru a o înțelege mai bine și a-i cunoaște profunzimile. I-am răspuns fără să stau prea mult pe gânduri, folosindu-mă, bineînțeles, de experiența mea. I-am zis: să înceapă de unde dorește și cu ceea ce dorește... Dacă i-aș da, totuși, o povață mai exactă, i-aș recomanda ca, atunci când va avea 18 ani, să citească – dacă poate – *toată poezia* lui Eminescu, a doua oară s-o citească la 40 de ani și a treia oară la senectute. Lectură minimă, absolut necesară. În realitate, pe Eminescu îl consultăm (citim) mereu, pentru bucuria spiritului nostru – cum am spus mai înainte. Când eram de 18 ani am citit, evident, *Luceafărul* și elegiile erotice (splendide), la 40 de ani am recitat *Scrisorile*, iar acum citesc din când în când fragmente din *Mureșanu* și celelalte poeme ideologic-metafizice, recitesc *Rugăciunea unui dac* (o rugăciune transformată într-un blestem teribil adresat neamului său!) – un poem care-i plăcea și lui Cioran, filosoful moralist căruia nu-i plăcea mai nimic și nu accepta, iarăși, mai nimic (în afară de muzică și mistică sfintelor); recitesc *Magul călător prin stele* – unde descopăr, totdeauna, nuanțe noi ale *discursului naturist* eminescian. Recitesc, desigur, poemele lui morale și elegiile sale despre timp sau poemele sale sarcastice despre *mașina lumii* ce se întoarce și reîntoarce în

evoluția ei, imprevizibilă, spre neant. În concluzie: de oriunde ar începe, lectorul tânăr poate ajunge printr-o lectură gânditoare, acolo unde trebuie, și anume la substanța ei existențială și la miezul ei metafizic. Și, sigur, ca Sisif, va relua a doua zi totul de la capăt. Cu bucuria spiritului, nu cu sentimentul condiției sale nefericite în lume. Sau, mai corect, meditănd – inspirat de poemele lui Eminescu – la condiția sa în univers.

O problemă ce vine și revine des în discuțiile despre opera lui Eminescu este aceea despre valoarea și actualitatea prozei sale politice. Ce pot învăța tinerii de azi, care folosesc internetul și caută alte modele morale și spirituale decât părinții lor, ce pot afla ei – intrați ca noi toți în procesul de mondializare – din articolele în care Eminescu polemizează cu *roșii* (bizantinii) pe tema tradițiilor noastre spirituale și a imitației *formelor fără fond*? Nu-i, oare, gazetarul temut de unii și admirat de alții, depășit, un conservator intratabil, opus progresului, pe scurt: un *tradiționalist irecuperabil*? Răspunsul meu este că o mare proză politică are, totdeauna, în substanța ei o *filosofie politică și morală* care o ajută să întâmpine timpul necruțător. Chateaubriand este, se știe, un conservator, am putea spune chiar: un reacționar. A detestat sincer revoluția franceză, și în *Geniul creștinismului* și *Memorii de dincolo de mormânt* a pus, înaintea progresului, *religia*, considerând că creștinismul este factorul care ordonează spiritul și lumea din jurul lui. A ieșit din istorie și din literatură *reacționarul, anti-modernul*, filosoful creștinismului Chateaubriand? Mai este citit, azi, în postmodernitate, Chateaubriand? Istoriile literaturii, îl mai menționează? Bineînțeles că da. El rămâne un punct de reper în romantismul francez și european. Unii teoreticieni susțin că, antimodernul (ideologic) Chateaubriand este chiar, prin originalitatea artei sale și profunzimea meditației sale, unul dintre marii creatori ai modernității europene. Un antimodern care a creat, așadar, modernitatea, ca și Baudelaire.

Revenind la întrebarea dacă un tânăr de azi, fascinat de modelele globalismului și de facilitățile pe care i le poate da internetul, are ceva de învățat sau nu din articolele politice – contestate și azi – ale lui Eminescu. Răspunsul meu este că *da*, poate învăța ceva esențial din gândirea lui organicistă și devotamentul său mistic pentru lumea românească. Teoria sa contra *fantasmagoriilor* împrumutate din alte părți este, desigur, discutabilă. E. Lovinescu, teoreticianul sincronismului și istoricul civilizației române moderne, a dovedit acest lucru. Ceea ce nu înseamnă că, nefiind un fanatic partizan al progresului și rămânând pe pozițiile *evoluției organice*, gândirea lui Eminescu își pierde, automat, valoarea. Tot Lovinescu ne învață că *arta învinge, totdeauna, ideologia*. Așa zisul său „naționalism” (repudiat, azi, de partizanii globalismului) este, însă, în spiritul veacului al XIX-lea un concept frecvent pozitiv. Veacul națiunilor, veacul romantismului. *A fi național cu fața spre universalitate* (cum zice Maioreșcu) este ideea majoră a secolului. Eminescu se ține de ea și o înnobilează cu geniul său lingvistic și metafizic.

Cum l-am enervat pe Tudor Arghezi

de Alex Ștefănescu

În redacția revistei *România literară* se mai păstrează și azi, cu evlavie, fotoliul în care a stat în 1962, când a vizitat redacția, Tudor Arghezi (revista se numea atunci *Gazeta literară*, după modelul publicației sovietice *Literaturnaia gazeta*). În timpul ședințelor de sumar, mă uit pe furiș la acel fotoliu și mi-l imaginez pe poet studiindu-ne ironic prin lentilele ochelarilor cu rame negre și ținându-și bastonul vertical, cu mâna dreaptă, ca pe un sceptru.

Eu n-am fost de față când a avut loc acea vizită (aveam cincisprezece ani și eram elev la un liceu din Suceava). Dar ulterior, în timpul studenției mele la București, l-am întâlnit întâmplător pe poet pe stradă, pe lângă Universitate, și, luându-mi inima în dinți, i-am spus:

– Dv. ați povestit într-o tabletă că, la vârsta de nouă ani, v-ați întâlnit pe stradă, față în față, cu Eminescu. Și țin minte exclamația dv.: „L-am văzut pe Eminescu!” Acum pot să scriu, la rândul meu, că la vârsta de nouăsprezece ani l-am văzut pe un om care l-a văzut pe Eminescu.

Arghezi nu s-a arătat deloc încântat de această idee a mea (cu care, sincer să fiu, credeam că o să-l cuceresc). S-a uitat ursuz la mine și mi-a dat o replică neprietenosă:

– Adică eu sunt un intermediar?!

Apoi s-a urcat într-o mașină cu șofer care îl aștepta pe strada Edgar Quinet. Mi-am dat seama, tardiv, că fusesem, involuntar, nepoliticos. Din ceea ce spuseseam se putea înțelege că Arghezi conta pentru mine nu ca poet, ci doar ca un om care l-a văzut pe Eminescu. Ar fi trebuit să-i spun cu totul altceva: „...țin minte exclamația dv.: «L-am văzut pe Eminescu!» Acum pot să scriu, la rândul meu, că la vârsta de nouăsprezece ani l-am văzut pe Arghezi.”

Despre mașina în care s-a urcat poetul după întâlnirea cu mine am aflat ulterior că îi fusese pusă la dispoziție, cu șofer cu tot, de Gheorghe Gheorghiu-Dej (care se simțea probabil vinovat pentru marginalizarea poetului, din motive politice, în primii ani de după instaurarea comunismului). Gheorghe Gheorghiu-Dej a murit în 1965, dar noul conducător al PCR, Nicolae Ceaușescu, nu i-a retras lui Tudor Arghezi acest privilegiu. Mai mult

Tudor Arghezi - Corneliu Baba

decât atât, la moartea poetului (petrecută la 14 iulie 1967), Nicolae Ceaușescu i-a organizat funeralii naționale și, în plus, a stat el însuși de gardă, împreună cu alți înalți demnitari comuniști, la catafalcul lui Arghezi.

Țin minte bine momentul pentru că eu și prietenul meu, George Arion, ne-am dus la Ateneu să vedem ceremonia. Nicolae Ceaușescu și alți șapte nomenclaturiști făceau efectiv de gardă, stând patru pe o latură și patru pe cealaltă latură a catafalcului. Îi vedeam drepti și imobili, exprimând un respect fără margini față de trupul neînsuflețit, și m-am bucurat, cu o anumită maliție, că până și ei recunosc că un mare poet înseamnă mai mult decât un om politic, fie el și atotputernic. Nu-l cunoșteam decât pe Nicolae Ceaușescu, toată lumea își pusese în el mari speranțe. Aflu acum din zierele epocii cine erau ceilalți șapte tovarăși smeriți: Chivu Stoica, Alexandru Bârlădeanu, Emil Bodnăraș, Ilie Verdeț, Iosif Bank, Paul Niculescu-Mizil, Manea Mănescu.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

ION GRIGORE(II)

(22.X.1908-27.VIII.1990)

Matematicianul Ion Grigore, poezia și epigrama

Ca elev, student și profesor de matematică, Ion Grigore a fost pasionat de literatură și, în mod deosebit, de poezie. Și-a demonstrat talentul de poet, de creator de versuri cu tâlc în diverse ocazii.

La ICD (Instruirea Cadrelor Didactice, căreia el îi spunea „Idiotizarea cadrelor didactice”), la consfătuiri ale profesorilor, la congresele și întâlnirile matematicienilor, la diverse ședințe plictisitoare etc. Iată cum descria omul de cifre, Ion Grigore, relația sa cu poezia:

*Deși sunt om de cifre, citesc și poezie,
În care văd realul c-un pic de fantezie
Și cred că jumătate cât știu din Univers,
Nu l-am aflat din cifre, ci l-am aflat din vers.*

Acesta este unul din cele 108 catrene ale unei poezii scrise de profesorul Ion Grigore, cu titlul „Satiră năduhului meu”, ca reacție la falsa poezie. Redau în cele ce urmează câteva întâmplări, consemnate de profesor în carte, povestite sau pe care le-am trăit personal în prezența sa.

*

- În 1962, la o consfătuire a matematicienilor, academicianul Grigore Moisil a vorbit despre posibilitatea ca un calculator să facă poezii, distingând un brad de un câțel sau de o pisică. Atunci profesorul Grigore a scris următorul catren:

*Ozonul mă îmbată în codrul de căței,
În zare pășunează pisici cu clopoței,
Când mă întorc alene și mă opresc la vatră,
Un cântec mă îmbată, sunt brazii care latră.*

Acest catren a fost publicat de Cerchez Mihaela în revista „Flacăra-Rebus”, din 1 august 1983, într-un articol intitulat „Matematica și poezia”.

*

- Tot în 1962, la Săcele, prof. Eugen Rusu a ținut o serie de lecții cu tema „Noțiunea de inel în școala medie”. Spre surprinderea unor cursanți, în prima lecție nu a vorbit de „inel”, făcând numai partea introductivă în structurile algebrice. La această decepție, profesorul Grigore a replicat:

*Uite cum explică el
Nu-i degeaba oboseala,*

*Dar mai e pân' la inel,
Ast-a fost doar... cobzăreala.*

*

- În 1962, la o consfătuire ținută la Iași, profesorul Grigore amintește de marele matematician A. Myller și o întâmplare hazlie cu o fostă studentă, care devenise soția unui ministru. Aceasta îl salută și îi spune: „Știți, eu am fost studenta dvs. preferată”. „Da, se poate!”. „Știți, mi-ați făcut și curte”. „Da, se poate”. „Și m-ați cerut și de soție”. „Și, v-am luat?”.

*

- În 1966, la Congresul matematicienilor balcanici, de la București, când cineva a întrebat-o pe profesoara Olivotto, ce știe despre experimentarea primelor clase speciale de matematici, aceasta a răspuns: *Academicianul Grigore Moisil a îmbrățișat cu multă căldură ideea*. Atunci profesorul Grigore a replicat:

*Auzind comunicarea,
Eu îmi formulez protestul:
De acord cu-mbrățișarea,
Însă cine face restul?*

*

- În anul 1964, pentru primirea înaltului titlu de Profesor Emerit, Ion Grigore a fost invitat la Consiliul de Miniștri. Acolo erau prezenți: Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ștefan Voitec și Ion Gheorghe Maurer. În fața acestora, profesorul Ion Grigore a spus următoarele cuvinte: „Mă bucur că am aici pe toți mai marii mei, în afară de Dumnezeu!”. Tot atunci profesorul Grigore trecea printr-o perioadă mai puțin bună în ce privește sănătatea, iar cei de față au observat aceasta. Însuși Gheorghiu-Dej i-a spus: *Domnule profesor, îngrijiți-vă de sănătate!* La puțin timp după acest eveniment, avea să moară chiar cel care îi recomanda profesorului Grigore să nu își negligeze sănătatea.

*

Profesorul Ion Grigore avea un spirit fin, era întotdeauna calm, indiferent de situația în care se afla, știa să iasă din impas, atât individual cât și în colectivitate, spunând adevărul sub formă de glumă, conform principiului lui Fr. Bacon: *Gluma este o trăsătură bună pentru adevăr*.

*

- Îmi aduc aminte că, în anul 1983, când Revista „Urzica” patrona Topul Epigrama, profesorul Grigore, văzând că nu prea i se publicau

epigrame, a spus așa: *nu mă supăr că nu-mi apar epigrame în revistă, mă bucur citindu-le pe ale altora, că pe ale mele le știam.*

*

- La un festival de la Brăila, aceeași revistă a anunțat, după întâlnire, participanții: „Mircea Trifu, Giuseppe Navarra, Alexandru Clenciu, Nicolae Ghițescu, Mircea Ionescu-Quintus ș.a.”. Cîntid revista, profesorul Grigore, mi se adresează: *Tudorache, uite scrie de noi în «Urzica»!* Eu, care deja citisem revista, am întreat: „unde scrie?”, iar profesorul a zis: „la... și alții!”.

*

- Mi-a povestit că se afla odată la „Filarmonica din Ploiești”, prin 1960, la un concert. Cum, pe vremea aceea, sălile trebuiau să fie pline, se acordau bilete la întreprinderi pentru salariați. Astfel, profesorul s-a trezit cu un muncitor, pe scaunul vecin, îmbrăcat în salopetă nouă, care l-a întrebat discret: „Ce zici, scăpăm într-un ceas?”.

*

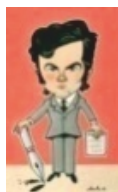
- Prin anii 1981, când Ceaușescu raționalizase distribuția agentului termic, profesorul Grigore care stătea cu paltonul pe el în casă, îi dă telefon înaltului demnitar Manea Mănescu (acesta îi fusese elev la Liceul „I.L. Caragiale”) și îi spune: „Măi Manea, mă uit la tovarășul Ceaușescu la televizor și îl văd că umblă în talie pe vremea asta rece. Înseamnă că e foarte rezistent de poate să stea în haină, că eu tremur cu paltonul pe mine!”.

„Fotbalistul” Ion Grigore

O mențiune aparte face profesorul Grigore, în memoriile sale, despre jocul de fotbal: *Prin 1923, fotbalul nostru era abia la începuturi. Mie mi-a plăcut de la început. Îl jucam și vara, în vacanță, la țară cu mingi de cârpă. În același timp, eu aveam o viteză de necrezut la alergări. Făceam întreceri cu băieții din sat. La Pitești era atunci o echipă „Năluca”, având drept căpitan pe maiorul Nanu, half și ca portar, pe Turnibuca, elev în clasa a VIII-a a liceului Brătianu. Cu toată munca mea la școală și cu meditațiile, m-am dus la această echipă (eram în clasa V-a) și m-au acceptat. Eram specializat pe postul 7, înaintaș dreapta, din cei cinci atacanți (7-11). La început am fost mai mult rezervă, dar uneori eram titular. În această calitate, am jucat la Pitești, un meci cu „Chinezul” sau „Ripensia”, denumiri succesive ale aceleiași echipe timișorene (cu David, Dobay, Kotormany, Bindea...), care a venit cu toți titularii. Aveam o apărare tare, așa că timișorenii nu au putut trece. În ultimele minute de joc, am trecut cu mingea din terenul nostru, am driblat câțiva adversari, driblingul decisiv făcut cu Kotormany, și păstrând aceeași viteză, l-am învins pe David, 1-0 pentru „Năluca”, scor final. Eram fericit, dar ce m-a dat gata au fost felicitările lui Kotormany de la finalul meciului. Eram atunci în clasa a VI-a; la puțin timp, am renunțat la fotbal, din cauza vederii. Atunci a trebuit să-mi pun ochelari și a trebuit să-mi iau adio de la practicarea fotbalului.*

Răsfoiri și comentarii

de Constantin Tudorache

Autorul văzut de Al. Clenciu

Printre aforisme și epigrame

Un aforism și o epigramă. *Fiecare femeie își dorește să fie tratată precum un Stradivarius în mâinile unui Paganini*, spune Viorel Vintilă. Să citim o definiție a femeii, scrisă de epigramistul Ilie Ciobescu:

*Strunită de-un talent cum se cuvine,
Femeia-i o vioară, ce o știi,
Capabilă de sunete divine,
Dar nicidecum în mâini de ageamii.*

*

Iată ce spune Valeriu Butulescu, într-un

aforism, intitulat „Iluzionism”: *Mai lesne scoți iepuri din pălărie, decât înțelegeți din urna de vot.* Amintim un catren, intitulat „Urnă”, din portofoliul regretatului Efim Tarlapan, pe același palier electoral:

*Cum pot să fac aici la voi,
Spre propășire saltul,
Când dat afară un gunoi
E-nlocuit cu altul?*

*

„Probând «cizma» italiană, mulți năvălitori s-au rănit”, scrie Nicolae Petrescu-Redi, în „Culegerea de aforisme-Tecuci, 2019”. Să citim acum epigrama „Ia liubliu Italia”, din creația Alexandrei Dogaru-Aldo, pe care am cules-o din revista „Scârț!” 78/decembrie 2018, pag. 15:

*Nu din trufie sau din pizmă,
Românii, ca latini sadea,
Au vrut să vadă cum e-n cizmă,
Sătui de cât au stat sub ea.*

*

„Să citești o carte nu este să ieși din lume, ci să intri în lume printr-o altă intrare”, spune Fabrizio Caramagna. Amintim un distih, scris de Adrian Voica, intitulat „Cartea”:

*Când stă pe raft, respiră ca o floare,
Când o deschizi, e-o lume în mișcare.*

*

Tot Fabrizio Caramagna afirmă în acest aforism: „Câtă sensibilitate are soarele! Roșește în fiecare seară când e timpul să apună”. Facem o joncțiune cu unul din „Catrenele fetei frumoase”, de Lucian Blaga: *Deoarece soarele nu poate să apună/ făr' de a-și întoarce privirea după fecioarele cetății, mă-ntreb:/ de ce aș fi altfel decât soarele?*

*

Rămânem la Fabrizio Caramagna să mai citim și acest aforism: „Nu te uita dacă paharul este pe jumătate plin sau pe jumătate gol. Uită-te cât de multă lumină este în sticlă”. Conectăm, în reluare, un gând similar de la Vasile Ghica: *În viață, nu contează dacă paharul este jumătate gol. Important e să fie sticla plină.*

*

Svetlana Alexandrovna Alexievich, primul scriitor din Belarus laureat Nobel la Literatură-2015, pentru scrierile sale polifonice, un monument al suferinței și curajului din vremea noastră, a declarat într-un interviu: *A te opune destinului e ca și cum ai vrea să tai apa cu secera.* Amintim finalul poemului *Țigani*, de Alexandru Pușchin, în traducerea lui George Lesnea:

*Nici în pustiul ce vă soarbe
Voi n-ați scăpat de-amar și chin,
Nu poți fugi de patimi oarbe
Nici să te aperi de destin.*

Tot pe această temă conectez un catren, scris de subsemnatul:

*Uneori, așa e jocul,
Pe al Vieții Stadion:
Nu poți să forțezi norocul,
Nici să fugi de ghinion.*

*

Am citit în „Almanah-Rebus, 2019”, un articol scris de Constantin Ardeleanu, intitulat „Lăptăria suprarealistă”, în care scrie despre originea „Dadaismului”, despre întâlnirile suprarealiștilor (Tristan Tzara, Sașa Pană, Stephan

Roll (alias Gheorghe Dinu), Aurel Baranga, Geo Bogza ș.a.), la „Lăptăria lui Enache”, locație pe care Șerban Cioculescu o evita sistematic. Din cercul suprarealiștilor, menționați mai sus, făcea parte și Mircea Pavelescu, despre care Constantin Ardeleanu amintește că i-a scris următorul epitaf lui Stephan Roll: „În cavou-acesta gol/ Odihnește Stephan Roll”. Constantin Ardeleanu povestește o întâmplare despre „ciudații din jurul lui Roll, care aveau obiceiul de a intra, neinvitați, în casele unde vedeau candelabrele luminate, în toiul nopții, și se așezau la mese, beau, mâncau, conversau. Roll a invitat odată o doamnă, cam plinuță, la dans și strângând-o de talie i-a zis: „Doamnă, aveți un mijloc care scuză toate mijloacele”. Pe Constantin Ardeleanu l-am cunoscut la „Festivalul Internațional al Aforismului-Tecuci, 2019” și i-am spus că am citit articolul său, precizându-i că dacă aș fi fost lângă Stephan Roll, m-aș fi adresat astfel: „Doamnă, aveți un mijlocel care scuză toate scopurile!”

Rămânem în contextul celor relatate mai sus și redau o epigramă scrisă de subsemnatul la un concurs pe tema „Scopul scuză mijloacele”:

*Averile și gloriile toate,
Ca un blestem pe lume sunt lăsate:
Să nu le stăpânești în bună pace,
Când le obții prin josnice mijloace.*

Aici atașăm câteva fraze din ultimul cuvânt al lui Socrate, la procesul său: „*căci nu din averi izvorăște virtutea, ci din virtute izvorăsc averile*”; „*Nu e greu să scapi de moarte, cât să fugi de păcat, fiindcă păcatul aleargă mai iute decât moartea*”; „*Eu mă duc la moarte osândit de voi (arătând spre judecători), iar ei se duc spre păcat, în nedreptate, osândiți de adevăr (arătând spre cei trei delatori ai săi), fiecare rămâne la osânda sa*”. Și a încheiat cu un citat pitagoreic: „*Omule de geniu prigonit! Respinge tribunalul poporului! E drept ca turma să judece păstorul? Poporul crede orice, fără să vadă și condamná fără să audă*”.

*

Să mai răsfoim prin scrierile lui Caragiale: *Credeți că numai la sacale sunt gloabe? Ași! Vreți gloabe adevărate din cele mai năvășe? Căutați-le în literatură!* Completăm cu un aforism din scrierile lui Vasile Ghica: *Și în artă, gloabele au iluzia că sunt cai de curse.* Anexăm și o epigramă, scrisă de subsemnatul, intitulată „Pe calea vieții”:

*Pe calea vieții, plină de amar,
Prin care trec, în foarte mare grabă,
Prefer să țin în frâu un armăsar,
Decât să dau cu biciul într-o gloabă.*

ITINERAR DE GALĂ

de Constantin Ardeleanu

Nu numai alaiul pretorian din timpul vieții sale l-a iubit pe poetul Nichita Stănescu. De la admirație la adorație, toți care cred în miracolul lirismului celui care a apărut pe lume la jumătate de secol de la scrierea de către Eminescu a poemului „Luceafărul” au dat mereu dovadă de prețuire față de o rescriere, într-o altă tonalitate inspirată, a surprinzătoarei limbi române, „dumnezeiesc de frumoasă”. Printre ei și concitadinul ploieștean, inginerul, literatul și epigramistul Constantin Tudorache. Să-l însoțim pe câteva „trasee”, în cartea sa – depozit de înțelepciune al creatorilor de frumos – „Răsfoiri și comentarii” (ed. Amanda Edit, 2019).

După ce definește grav condiția umană („A nu fi este starea eternă. Zbătându-ne în mișcare, ne pregătim să nu fim”), Nichita se prezintă astfel: „Eu sunt o pasăre care zboară și-n urma căreia aerul se pietrifică”. Poemele sale, „respirări”, cu vocea lui trăgănată, somând necuvintele să ne dezvăluie sensul copleșitor al iubirii, se rosteau cu solemnitatea unui retor, autorul știind că „O poezie tipărită își pierde 60% din valoare”.

Drumurile ploieșteanului prin Europa au o savoare aparte, uimindu-l cromatismul lumii într-o diversitate impresionantă. Iată-l cunoscând în „Capitala luminii” un neașteptat „Albastru vertical”: ca gazdă a lui Nichita la Paris, Jacques Prévert s-a îmbrăcat în albastru, spunând că „vine la mine un poet din Dacia, iar acolo cerul e mereu albastru”. Același Prévert, căruia, într-o altă vizită, colegul de generație, Marin Sorescu, i-a luat pardesiul, fiind identic cu al său, și la înapoiere a regretat că n-a păstrat, ca amintire literară, măcar batista francezului. Oricum, pe marile bulevarde pariziene, n-a uitat că „Nu se concepe poezia modern românească fără Bacovia, după cum nu se poate concepe poezia modernă franceză fără Baudelaire”.

Dar dacă Viena, unde Nichita a primit premiul Herder, a rămas vestită prin faptul că el a oferit româncelor din colonie sute de lalele negre (din valoarea premiului, la decontare, mărturisindu-i, candid, contabilului care-i reproșase risipa: „eu credeam că sunt banii mei?!”) și se mândrea că pe ringurile capitalei austriece a călcat pe urmele pașilor lui Eminescu, la Roma a înmărmurit (nu fiindcă statuia era sculptată în marmură) la vederea celebrei „Pieta” a lui Michelangelo. În clipa în care a văzut-o la basilica San Pietro din Vatican, acesta a susținut că devenise om cult. „Pieta e singura lucrare a maestrului pe care a semnat-o pe cordonul de marmură dintre sânii minunii de mamă. Și-a pus numele ca pe un balast. Altfel marmura ar fi devenit

imponderabilă și s-ar fi ridicat în ceruri”. A urmat ultima escală a triumfului: Nichita, laureatul Festivalului Internațional „Serile de poezie de la Struga”, primind ca premiu „Cununa de aur” pe anul 1982, spunea: „Aici, în catedrala Sfânta Sofia, prin încoronarea unui om care visează și gândește în limba română, se adevărește, încă o dată, spiritualitatea plină de dor și dumnezeiască a poporului român”. Și cu toate că Bucureștiul, acest malaxor de zdrobit destine artistice, părea a-l fi ținut ostatec, mereu Nichita își amintea de urbea copilăriei: „Drag mi-i orașul vieții mele, colț de inimă și ruptură de aripă de înger...” „Mă gândesc cu dragoste la spațiul ploieștean, ca la spațiul mioritic”.

Cultul prieteniei atingea absolutul, el având, după cum remarca radiofonista Anca Bica-Bălălu, „vocația de a se răstigni în prietenie”: „A avea un prieten e mai vital decât a avea un înger.” Iată și maniera de a prețui, neașteptată, într-un „poem-invenctivă” a lui Nichita împotriva, chipurile, lui Fănuș: „Măgarul de Fănuș e cel care-l duce în spinare pe Iisus, intrând cu el pe porțile Ierusalimului. E măgarul sfânt și minunat al limbii române, cărând povara unor metafore și simboluri fără egal”. Iar un suflet de părinte, Tatiana Stănescu, și-a rostit incomensurabila-i tristețe: „Nici-o mamă din lume să nu-și dorească un fiu poet de geniu!” Și în stilul lui Constantin Tudorache (cu mai puțină artă epigramistică în cazul meu) aș încheia: „Pomenind pe cei mai marii/ „Răsfoiri și comentarii”/ Descifrăm – am vrea să-nsemne –/ Prin lecturi, „Noduri și semne”...

GEOPOLITICA ȘI GEOSTRATEGIA (VI)

de Ion Ștefan Baicu

Simultan, demersurile autorului german vizau și *perspectiva mondialist planetară*, deci modalități de împărțire și de reîmpărțire a lumii, apoi *teoria panideilor*, care avea, adesea, o esență etnică: *pangermanismul*, *panslavismul* și *panhungarismul*; el a fost preocupat și de formarea unui *bloc continental* ca replică la strategia marilor puteri ale vremii – S.U.A. și Marea Britanie: ideea, destul de năstrușnică și acaparatoare, avea în vedere *EURASIA*, o alianță între Germania, Rusia și Japonia. Numai că *proiectul* va fi dat pste cap ca urmare a aplicării în practică a operației hitleriste *BARBAROSSA*: atacarea U.R.S.S. în anul 1941; în context, cancelarul nazist avea să repete marile erori de odinioară, săvârșite, se știe, de către împărații *Napoleon Bonaparte* și *Willhelm al Doilea* pe întinsele teritorii din *RĂSĂRIT* – vezi *op. cit.* de **Ionel Nicu SAVA** și *Critica Geopoliticii Germane*, în 1960, de **Günter HAYDEN**, inclusiv *Hitler, Stalin, România și geneza operațiunii BARBAROSSA*, în 2002, de acad. **Florin CONSTANTINIU**.

Interesantă s-a dovedit evoluția **ȘCOLII GEOPOLITICE din România**. Încă în epoca medievală, marele cronicar **Grigore URECHE** sesizase că poziția geografică a Țării Moldovei îi era nefavorabilă și chiar dăunătoare având în vedere că ea putea deveni oricând o pradă certă a unor atacuri din exterior; el scria: *Ca fiind în calea răutăților și stropșind oștile, care, de multe ori, se făceau războaie pe acest loc – în Moldova – cum încă semnale arată, pe care le vdem multe pretutindeni*. În timp, meleagurile mioritice ale patriei sale i-au ademenit pe maramureșeni – se referea la aventura istorică a lui *Dragoș Vodă* – de au descălecat întâi sub munte și au nimerit la apa Moldovei – vezi *Letopisețul Țării Moldovei*, în 1986, în culegerea *Cartea Cronicelor*. Un adevărat manual politico-moral, dar și strategic avea să fie opera lui *Neagoe Basarab* cu titlul *Învățăture către fiul său Teodosie*, o lucrare din veacul XVI, dar utilă în toată următoarea perioadă; ea se înscrisa, desigur, printre operele de gen din epocă, în care se teoretiza politica autoritară a suveranului din fruntea țării, așa cum fusese ea tratată, bunăoară, în *Il Principe* de către italianul **Niccolo Machiavelli**. Aspecte legate de o asemenea *temă majoră* le vom întâlni și în alte abordări din următoarele secole: în vremea domniilor lui *Mihai Viteazul* și *Constantin Brâncoveanu*, *Al. I. Cuza* și *Ferdinand Întâi*. Preocupări notabile, în context, va aparține importantului istoric și om politic liberal **George BRĂTIANU**; el a publicat o valoroasă operă și în *plan geopolitic*, printre care lucrările din anii 1929 și 1934 despre *afacerile comerciale ale genovezilor și venețienilor la Mer Noire*, deci la *Marea Neagră* în veacul XIII, iar mai târziu o carte intitulată

cam așa: *Marea Neagră de la origini până la cucerirea sub egida Imperiului Otoman*, inclusiv opera de mare succes *O enigmă și un miracol istoric: Poporul Român*.

În anul 1931, **Simion MEHEDINȚI**, proeminent universitar, pune în circulație lucrarea intitulată *TERRA – introducere în geografie ca ȘTIINȚĂ*. Se va semna că, în text, dar și în alte studii, marele geograf – la origini vrâncean – avea să noteze: *Marginea de răsărit a DACIEI a fost, încă din antichitate, hotarul Europei față de Asia și iată de ce, pentru cea din urmă, istmul ponto-baltic, alături de Strâmțori, de Dunăre și Carpați, reprezenta unul dintre patru repere fundamentale ale condiției geopolitice a spațiului românesc în context european, fiind parte intrinsecă, cel puțin din 1812, ceea ce s-a numit chestiunea orientală*. De precizat: el mai arăta că apa *NISTRULUI* ar fi potrivit cică să se numească un simbol geopolitic, de-a lungul său aflându-se amplasată cea mai înaintată linie de cetăți de apărare: *Hotin, Soroca, Tighina și Cetatea Albă*; în plus: hotarul estic românesc coincide – era în interbelic – cu *bastionul cel mai avansat al latinității către răsărit și limita de est a catolicismului*. În lucrarea lui din 1936, cu titlul *Geografia fizică a României*, cercetătorul **Vintilă MIHAILESCU** scria răspicat: *Dunărea și Carpații constituiau două axe de polarizare ale neamului nostru, munții respectivi dispunând de două funcții esențiale de ordin geopolitic: cea de apărare în caz de atacuri externe și cea de armonizare a intereselor divergente, ce se puteau ivi, eventual, în zonă; în același timp, edificiul carpatic românesc i se părea autorului asemănător unui amfiteatru dispus concentric în jurul cetății transilvane, teritoriu caracterizat printr-o unitate complexă, climatică, hidrografică, biogeografică, etnică, economică și geopolitică* – vezi și *Simion Mehedinți – gânditor social-politic și pedagog*, în 1969, de **Emil BĂLDESCU** și *Istorie și mit în conștiința românească*, în 1997, de **Lucian BOIA**.

La puțină vreme, în 1938-1939, istoricul nepereche **Nicolae IORGA** va utiliza sintagma *bază, sens și hotar* pentru devenirea milenară a locuitorilor cunoscutului *PĂMÂNT* de la Dunăre, Prut, Nistru și Carpați; el va semna: *Viața unui neam este, adeseori, hotărâtă, într-un chip decisiv și fatal, de aria geografică, pe care a trebuit să se dezvolte el*. În epocă, la un *Congres internațional de istorie* – cel de la *Zürich* – marele apostol al românilor și-a prezentat propria-i *teorie* referitoare la manifestarea unor permanențe – *pământ, rasă și idee* – care ar fi determinat, cu precădere, evoluția istorică în general, inclusiv a României.

Continuare în numărul viitor

SĂ NU UITĂM ODISEEA TRANSILVANIEI! ȘI ISTORICUL TRATAT DE PACE DIN 1920 DE LA TRIANON! (XIII)

de Ion Ștefan Baicu

14. Dualismul austro-ungar și politica de deznaționalizare au fost și sunt prilejuri de reflecții. În primul rând, se cere făcută aici o precizare: în pofida realităților, se afirma că, în Ungaria, ar fi existat, chipurile, o singură națiune - cea maghiară - din care făceau parte, din punct de vedere politico-statal, toate celelalte popoare, considerate doar comunități etnice: deci, se mergea până la identificarea, vecină cu o gravă confuzie, între ideea de națiune ca formă de comunitate umană și conceptul de clasă politică conducătoare. În al doilea rând, trebuie puternic subliniat și limpezit faptul că, de abia începând cu 1867, Transilvania a fost încorporată, adică anexată la Ungaria și această situație a durat numai până în anul de grație 1918. Până în momentul compromisului politic austro-ungar din 1867, Transilvania a fost un voievodat autonom - un timp *vasal* regalității maghiare și, apoi, ca principat, aflat în raporturi suzeraniste cu Imperiul Otoman, pentru ca, în fine, să intre sub stăpânire habsburgică. *Așadar*, atunci când istoriografia maghiară trâmbițează *mileniul* de stăpânire a Ungariei asupra Transilvaniei nu face decât un monstruos eufemism, care trebuie demascat fără menajamente în *PREZENT*.

15. Mișcarea românească protestatară și de emancipare națională a înregistrat momente de încărcătură substanțială în noile condiții concret-istorice. Sunt deja cunoscute acțiunile politico-naționale, inițiate de românii transilvăneni: de la *PRONUNC/AMENTUL* din 1868 și protestele din presă și din parlament și până la crearea, în 1881, a *Partidului Național Român* și elaborarea documentului intitulat *MEMORANDUM* în anul 1892. De o amplă și consistentă solidaritate s-a bucurat efortul transilvănean din partea vechii României. *Ne apropiem de ceasul hotărâtor; când va trebui să știm să profităm de clipa istorică, care vine o dată și nu se mai întoarce* - scria, la 8 iunie 1913, ziarul *Românul*. La rândul său, cunoscutul om politic *Nicolae Filipescu*, la întrebarea *Ce este România fără Transilvania?* răspundea astfel în 1915: *O absurditate geografică!*; de asemenea: *România nu poate fi întreagă fără ARDEAL* - spunea, tot atunci, proeminentul diplomat *Nicolae Titulescu*. Marele moment a sosit la 1 DECEMBRIE 1918: după unirea Basarabiei și Bucovinei au urmat Transilvania și Banatul, care,

prin votul liber exprimat de români la Alba-Iulia, au intrat în structurile politico-administrative ale României-stat național unitar, suveran și independent. Prin sistemul tratatelor de pace postbelice, MAREA UNIRE A ROMÂNILOR din anul 1918 va dobândi și consacrarea internațională. Prin urmare, SĂ NU UITĂM ODISEEA TRANSILVANIEI! - vezi și rolul important asumat de către marele om politic *Take Ionescu* în revista cu nr. 6 pe 2017 de la Iași *EXPRES CULTURAL*, unde o amplă evocare a fost semnată: **Ion Șt. BAICU**.

16. La 4 iunie 1920 a avut loc, se știe, semnarea *TRATATULUI DE PACE* de la *TRIANON*, prin care Ungaria a recunoscut oficial Unirea Transilvaniei cu România, hotărâre adoptată în unanimitate, în 1918, de către Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Cu acel prilej, *Nicolae Iorga*, istoricul nostru nepereche, a apreciat actul semnat atunci, la *Marele Trianon*, ca pe o sentință *fără drept de apel*. În același timp, savantul român a adresat poporului maghiar sfaturi prietenești referitoare la calea propășirii sale în viitor. Merită evidențiată, în același context, și atitudinea istoricului american *Milton Lehrer*, care arăta că *Dacă în anul 1920 s-a comis o nedreptate, nu ungerii au să se plângă de ea, ci românii, căci, dincolo de frontiera politică, au fost lăsate pe teritoriul unguresc mai multe insule de români*, da din *PĂCATE*: vezi *Ardealul - pământ românesc*, Buc., 1940.

Să derulăm succint filmul istoric. Pentru opinia publică trebuie să reamintim că atunci când ostilitățile au încetat și războiul mondial de la început de veac a luat sfârșit, când se pregătea febril deschiderea *Conferinței de Pace* de la Paris, conducerea țării noastre și întreaga națiune română declanșau o nouă și grea luptă pentru apărarea mării UNIRI, pentru aplicarea și recunoașterea internațională a hotărârilor plebiscitare din 1918, care stabiliseră și frontierele etnice ale României Independente. Și încă un fapt demn de reținut: dintre toate provinciile, la care Ungaria urma să renunțe, Transilvania a focalizat, în cel mai înalt grad, interesul și eforturile tuturor guvernelor maghiare din anii 1918-1920, care s-au străduit s-o mențină în frontierele statului cu capitala la

Budapesta. După cum reiese din publicația *Le Temps* din 8 martie 1919, pentru împlinirea acestui deziderat, guvernele din țara vecină au recurs, adesea, la cointerесarea materială și morală a emigrației maghiare și a unor cercuri cu influență din statele anglo-saxone, fără a neglija, desigur, mijloacele politice și militare. Delegația Ungariei la *Conferința de Pace* era condusă de contele *Albert Apponyi* și a venit aici înarmată cu o amplă documentație, care cuprindea numeroase note, memorii și anexe. În mod evident, teza fundamentală era aceea a necesității refacerii vechiului și medievalului regat maghiar, considerat ca fiind, chipurile, singura formă de stat viabilă în centrul Europei.

Să ne referim, de pildă, la memoriul intitulat *Responsabilitatea națiunii maghiare în război*. În document se pretindea că, în fostul regat ungar, nu a existat niciodată vreo *problemă națională* și că *revoluția spontană a naționalităților* ar fi fost un eveniment determinat de situația din Austria. Întreaga răspundere legată de declanșarea războiului, de destrămarea dualismului austro-ungar și de desființarea regatului maghiar era aruncată asupra *Curții de la Viena*. Se specifica, de altfel, că Austria fusese un *conglomerat de teritorii diferite*, în vreme ce Ungaria, încă de la origini, exista ca... *stat unitar*, păstrându-și acest caracter în mod neîntrerupt. Persistând, cu cinism și cu tupeu, în a falsifica adevărul istoric, autorii (delegația maghiară la conferință avea 38 de *experți specialiști* în problema românească) afirmă că teritoriul Ungariei a căzut, în ansamblul său, *sub puterea maghiarilor în secolul al IX-lea și în primii ani ai secolului al X-lea*. Dar, nu se explica cum a căzut și ce a fost pe acel teritoriu în perioada anterioară invaziei triburilor maghiare. Se insista asupra unui fapt: provinciile din nord și din est, precum Transilvania, ar fi fost, chipurile, nelocuite la apariția... unguirilor civilizatori. Așa-numiții *experți* au mistificat și au ignorat propriile izvoare scrise, așa cum era și este, de pildă, *Cronica lui Anonymus*, care precizează clar că Transilvania și Banatul erau teritorii - *voievodate* - locuite de *blahi*, deci de români în momentul apariției, în zonă, a cohortelor de invadatori străini, adică de *MAGHIARI*. Reluând vechile teze roesleriene, de asemenea, atât de tendențioase până la indignare, aceiași *specialiști* unguri susțineau, (atenție, cititorule!), că românii au sosit în arcul carpatic târziu, găsind acolo o *civilizație maghiară*, care cică era deja... înfloritoare. Ei nu suflau, însă, o vorbă, despre faptul care răsturna, practic, toate aceste aserțiuni: caracterul majoritar al românilor din Transilvania; în mod științific, autorii ar fi trebuit să explice o realitate ca aceasta, pe care astfel doar o recunoșteau fără, însă, s-o accepte. Falsificarea adevărului istoric reiese și din altă afirmație, formulată cu un curaj stupefiant: cică regatul maghiar ar fi fost *Cel mai vechi stat din Europa*, cu alte

cuvinte de abia atunci ar fi cunoscut popoarele de pe continent ceea ce se numește *organizare statală* în *GENERAL* – cf. *Arhivele M.A.E., Franța Serie A: Paix, 1914-1920, Hongrie, vol. 121-123 în De la statul geto-dac la statul român unitar*, Buc., 1983.

17. La Conferința de Pace de la Paris de după încheierea primului război mondial, delegația Ungariei, condusă de contele *Albert Apponyi*, a prezentat și alte documente în încercarea disperată de a întoarce roata istoriei. În *Memoriu asupra Transilvaniei* și în documentul intitulat *În loc de unul, trei state multinaționale*, reprezentanții maghiari au acuzat România, Iugoslavia și Cehoslovacia de... *imperialism*, întrucât, în virtutea principiului naționalităților, aceste state ar fi acaparat, chipurile, *teritoriul milenar al Ungariei*, cu alte cuvinte, oamenii Budapestei avansau paradoxul cum că înfăptuirea unității naționale a României în anul 1918 ar fi echivalat, de fapt, cu contrariul, adică cu apariția unui... stat multinațional. Absurditatea acestei aserțiuni friza ridicolul când se mai afirma că în Ungaria, *răspândirea*, mai corect impunerea forțată a limbii maghiare ar fi dus la anularea *chestiunii naționalităților*; ori, este știut că populația Transilvaniei, în anul 1920, când s-a semnat tratatul de pace, era de 5.114.124 de locuitori, din care 2.930.120 români, 1.305.753 unguri, 539.418 germani, restul - alte naționalități, deci majoritatea o formau *ROMÂNII* – **IBIDEM**, statistică de la pag. 687.

Una dintre formulele camuflete de refacere a vechiului stat multinațional în centrul Europei, de data aceasta sub egida Ungariei, l-a constituit proiectul unei așa-zise *Confederații Danubiene*; dar, lansarea și discuțiile purtate în jurul unui asemenea proiect, atât de teribilist și de utopic, au creat momente dificile în negocierea tratatului de pace cu Ungaria. Iată opiniile unor istorici serioși: *Sub ipostaza unei organizări economice comune se ascundeau, însă, germenii amenințători ai unei acțiuni ce submina suveranitatea națională a României și a ce/or/a/te state naționale din Europa centrală - Iugoslavia și Cehoslovacia - scrie românul Constantin Botoran. O astfel de idee n-avea nici cea mai mică șansă de succes, popoarele dunărene, nici măcar nu vroiau să se audă vorbindu-se de așa ceva. Ele se eliberaseră, de fapt, prin propriul lor efort și se temeau instinctiv de orice federație, care ar fi putut determina o supraviețuire sau o restaurare a acestei tiranii detestate, care le produsese atâtea suferințe. Conferința n-avea nici dreptul, nici puterea de a le impune o uniune, pe care ele o refuzau. În virtutea principiului proclamat al dreptului fiecărui popor de a dispune de el însuși, națiunile dunărene erau singurele în măsură să-și hotărască soarta - nota Charles Seymour, profesor de istorie la Universitatea din Yale - Statele Unite ale Americii, în *La fin d'un empire: les débris de l'Autriche-Hongrie*, material inclus în *Culege the Peace Conference*, Oxford, 1921.*

de Constantin Dobrescu

Ploieștii și ploieștenii – O întâmplare cu... parlamentari

În 1928, Nicolae Iorga tocmai tipărise, la tipografia sa, „*Datina Românească*”, din Vălenii de Munte, un nou volum de istorie. Se obișnuia ca autorii să ofere prietenilor și oficialităților câte un exemplar. Iorga a trimis profesorului de la Liceul „*Sfinții Petru și Pavel*”, Dumitru Munteanu-Râmnic, mai multe exemplare spre vânzare, în afară de cele ce trebuiau date gratuit, profesorul trimite câte un exemplar unor concetățeni printre care Dem I. Nicolaescu, I. Ionescu-Quintus, dr. Filuță Popescu, prefectul județului, neuitându-l pe senatorul Ghiță P. Negulescu, șeful averescanilor prahoveni, renumit pentru crasa sa ignoranță, deși era fratele filozofului P.P. Negulescu.

Ghiță P. Negulescu, crezând că exemplarul i-a parvenit de la însuși Iorga, nu întârzie să-i răspundă: „*Stimate domnule Iorga, am primit*

lucrarea Dv. pentru care vă mulțumesc. Am găsit în ea multe date relative la istoria neamului românesc, pe care nu le cunoșteam și care-mi sunt foarte folositoare. Cu toată stima, Ghiță P. Negulescu”. Punând scrisoarea în plic a scris adresa: „*Dlui Nicolae Iorga, Vălenii de Munte, județul Râmnicu Sărat*”. Poștașul, fără pretenții de senator, dar cu mai multă știință de geografie, făcu, totuși, ca scrisoarea să ajungă la destinație.

Savantul, văzând adresa de pe scrisoare, în care orașul lui drag, este localizat în județul „*Râmnicu Sărat*”, răspunde senatorului: „*Iubite d-le Ghiță, va mulțumesc pentru elogiile aduse lucrării mele de istorie. Regret că nu posed și o lucrare de geografie, căci v-aș trimite-o și, desigur, ați lua din ea date geografice, care v-ar fi și mai necesare. Iorga*”. Prahoveni și... prahoveni!

Teatrul în aer liber de la Vălenii de Munte

În „*centrul de cultură și românism*” de la Vălenii de Munte ce poartă pecetea savantului Nicolae Iorga, acesta a mai pus bazele unei inițiative deosebite și anume **Teatrul în aer liber sau Teatrul antic**.

Pentru trebuințele cursurilor de vară unde se crease o tradiție pe linia teatrului de diletanți, Nicolae Iorga a scris numeroase piese. Rostul acestor lucrări dramatice este definit de savant „*pentru cursurile de la Vălenii de Munte am dat bucăți satirice și șarje în formă dramatică, pentru a caracteriza și osândi pretențiile de tot felul, ele trebuind să fie considerate și judecate deci din acest punct de vedere, ca lucrări de critică și continuare a propagandei, care mă stăpâneau de atâția ani*”. După 1921, mai în fiecare an, N. Iorga compunea două piese, una pentru Teatrul Național din București, iar alta pentru Vălenii de Munte, cu un caracter mai aparte.

Reprezentarea unei piese de teatru în sala de cursuri, pune probleme organizatorilor și de aceea N. Iorga a luat hotărârea. „*Vom juca afară*” - și așa a luat naștere „*teatrul în aer liber*”. S-a ales un deal cu spațiu larg. Necesar desfășurării oricărei acțiuni, dar și cu o splendidă priveliște a naturii: „*Ne-a atras frumosul orizont ce se desface de acolo: lunca bogată în sălcii, unde se pot ascunde, ca în niște imense culise naturale, artiștii, râul al cărui curs se simte după aceste tufișuri și, în sfârșit*

înaltul deal acoperit încă de păduri sau sfârtecat de căutătorii nisipului de sticlă”.

Scopul urmărit de N. Iorga prin aceste spectacole „*n-a fost numai să se adauge o distracție pentru ascultătorii cursurilor de vară, ci acela, stăpânind totul, de a chema și prin acest mijloc, mai potrivit decât altele, poporul acesta, la o viață sufletească mai înaltă*”. Demn de menționat este că și autoritățile prahovene erau interesate de această formă de ridicare culturală a locuitorilor, având în vedere și prestigiul savantului, prevăzând în buget sume de bani, cum este cazul Prefecturii Prahova sub specificarea „*cheltuieli necesare Teatrului în aer liber*” pe anul financiar 1938-1939, acordând și concursul necesar. Documentele vremii oferă bogate informații privind „*Teatrul antic*” de la Vălenii de Munte. Astfel, în anul 1938, aici s-au prezentat două piese de teatru, prima fiind „*Răzbunarea pământului*” de N. Iorga, prezentată la 4 septembrie. În vederea prezentării în bune condiții a piesei, N. Iorga solicita primarului orașului Vălenii de Munte să ia măsuri „*de a participa la această piesă lumea din Ploiești și locuitorii din satele de pe Valea Teleajenului, în care scop se va interveni cu un tren special*”. Deoarece se arăta că dorința savantului era „*de a se atrage atenția primarilor din satele din jurul Vălenilor de a trimite flăcăii și fetele în costume naționale pentru a-și împlini rolul de figuranți și de*

dorit ar fi să trimită aceleași persoane care au jucat și la piesele din trecut".

Reprezentarea celei de-a doua piesă „*Oedip rege*” din 18 septembrie 1938 era legată de solemnitatea punerii **pietrei fundamentale a spitalului din Vălenii de Munte**. Având în vedere importanța acțiunii, Prefectura Prahova pune în vedere pretorilor plășiilor Varbilau, Văleni și Ploiești *”să ia parte toți primarii și notarii”*, fiind de dorit ca Domnii primari, notari și notabilitățile comunelor și învățătorii să fie îmbrăcați în costume naționale. Pentru prezentarea acestei piese se raporta că este *”necesar de 30 de femei, 20 fete între 18 - 20 ani, 10 copile între 10 - 14 ani și 15 fete și băieți între 5 - 10 ani”*, solicitându-se ca satele învecinate Văleniului și în special comunele Homorâciu, Isvoarele și Drajnele să trimită numărul de fete, femei și băieți menționat mai sus. Piesa aceasta a fost vizionată și de muncitorii din Ploiești, după cum rezultă din adresa de mulțumire trimisă Prefecturii Prahova, de Camera de Muncă

Ploiești. În anul 1940 la acest teatru s-a prezentat, în ziua de 4 august, piesa *”Isus”*, dramă în 5 acte, creația D-lui Profesor N. Iorga, Consilier regal.

Pentru deplasarea unui public cât mai numeros la Vălenii de Munte, direcția CFPV acorda o reducere de 75%, iar Regimentul 32 Dorobanți din Ploiești trimitea un pluton de muzică militară.

Reprezentările de teatru în aer liber de la Vălenii de Munte încoronau în chip strălucit *”opera de propagandă artistică și culturală de la Vălenii de Munte”*.

Savantul era hotărât *”să ducă mai departe acest fericit început al teatrului românesc dornic de artă națională”*... dar gloanțele ucigașe ale confrăților lui Horia Sima *”au întrerupt în mod brutal firul vieții savantului”*. Exemplul lui Iorga va fi urmat îndeaproape și de urbea noastră, unde discipolul său prof. D. Munteanu-Râmnic va pune bazele unui teatru de diletanți.

Mihai Eminescu - a fost sau nu pensionar al statului?

Ziarul *”Curierul”* din 4 septembrie 1887, prin reprezentantul său Scipione Bădescu, dădea semnalul că Eminescu este grav bolnav, în mizerie și pe moarte. Ca urmare a acestui semnal de alarmă, Iacob C. I. Negruzzi,, deputat, în ședința Camerei din 2 martie 1888, arată că este însărcinat din partea unui mare număr de cetățeni să depună *”o petiție pe biroul acestei onor Camere, prin care se roagă să se acorde un ajutor viager nenorocitului poet național M. Eminescu”*. În demersul său, Iacob C. Negruzzi arată că *”Eminescu este unul din talentele noastre poetice cele mai mari și acum când se găsește lovit de o boală grea și cumplită în același timp în cea mai mare sărăcie”* trebuie ajutat relevând că comuna sa natală Botoșani a înscris în bugetul sau *”o modestă sumă de 100 lei pe lună cu care sa poată veni în ajutorul acelui fiu talentat dar nenorocit al ei”*. Dar liberalii (Eminescu era conservator din punct de vedere al opțiunii politice, redactor la ziarul *”Timpul”*) au suprimat acest ajutor. În apelul făcut la *”banca ministerială”* să vină în sprijinul lui Eminescu se arată că acesta *”nu este nici al majorității și nici al minorității, ci este al tuturor românilor”*. În favoarea acestui ajutor, ia cuvântul și Mihail Kogălniceanu: *”nu cred că va fi unul aici în Camera, care să rămână surd și nepăsător la suferințele acestui mare poet al țării”* cerând să se voteze totuși acest ajutor de urgență. În

aceste condiții, la 2 aprilie 1888, Iacob Negruzzi citește raportul și proiectul de lege din inițiativa parlamentară, pe care îl redăm în continuare:

Proiect de lege articol unic:

„Se acordă dlui Mihai Eminescu o pensie viageră de 250 lei pe lună, care se va răspunde din Casa Statului”

Raportor I. C. Negruzzi

Când s-a trecut la vot, din 65 de votanți, majoritatea regulamentară a votat cu bile albe și astfel proiectul a fost aprobat. Însă la Senat Proiectul n-a *”răzbit”* și abia la 23 noiembrie 1888 se va discuta din nou, raportor fiind de asta data N. Gane și spre cinstea senatorilor în număr de 65 toți au votat favorabil.

În raportul său, N. Gane vorbește cu multă căldură despre Eminescu arătând că acesta *”este unul dintre cei mai însemnați poeți ai României, al cărui nume iubit și popular va figura cu onoare în istoria literaturii noastre și este necesar să aducem o slabă ușurare crudelor sale suferințe”*.

Nu se știe dacă în cele câteva luni cât a mai trăit - **fiind ucis la Sanatoriul Șutu de un nebun care i-a aruncat o piatră în cap** - a ridicat pensia votată de Parlament ori a lăsat-o statului pentru a spori sinecurile mai bine meritate.

Un urmaș al lui Creangă - călugăr la Mănăstirea Ghighiu

Distinsul prof. **C. Dobrescu**, de la Arhivele Statului Ploiești, ne-a remis spre publicare acest document inedit. Scrisoarea, semnată Dr. C. D. Creangă, este adresată directorului ziarului "Universul", Stelian Popescu.

Domnule director,

La comemorarea marelui povestitor Ion Creangă, la Ateneu, președintele "Cercului ieșenilor" d. Trancu-Iași, m-a prenumărat printre rudele lui Ion Creangă, ceea ce, desigur, nu mi-ar face decât cea mai mare onoare.

Însă pentru lămurirea opiniei publice, vă rog să binevoiți a publica în stimatul dv ziar, următoarele: fiind în raporturi de prietenie cu căpitanul Creangă, fiul lui Ion Creangă, dânsul îmi spunea odată „*Tatăl meu, Ion Creangă nu poartă numele tatălui său, Ștefan a Petrei, ci numele mamei sale, Smaranda Creangă, originară din Transilvania, cu obârșia dinspre Maramureș. Și cum în Transilvania exista un mare cult pentru preoțime, fiind și singura carieră mai înaltă și independentă ce o puteau îmbrățișa românii, așa se explica de ce Smaranda Creangă, soția lui Ștefan al Petrei, a pus atâtea insistențe ca fiul ei, Ion Creangă, să se facă popă*”.

În această convorbire cu căpitanul Creangă am stabilit, cu ușurință, că originea noastră este

aceeași. În adevăr, după spusele tatălui meu, strămoșu-meu Creangă a venit ca preot în comuna Sânpetru, jud. Brașov, din satul Cranga din Maramureș: moșu-meu a fost tot preot, *iar tatăl meu, neîmbrățișând cariera de preot, a fost pus să jure, de către tatăl său, ca la bătrânețe se va face cel puțin călugăr, ceea ce s-a și făcut, după moartea mamei mele, intrând la mănăstirea Ghighiu, unde a și murit în 1908.*

Toate insistențele însă de a îmbrățișa și eu cariera preoțească au dat greș. Prin urmare și unii și alții au purtat numele de Crangă, transformat mai târziu în Creangă. Și unii și alții sunt originari din Transilvania, dinspre Maramureș.

Și la unii și la alții a existat o puternică înclinare spre preoție.

Și dintr-o parte și din alta a existat mâncărimea scrisului, însă cu deosebirea că o singură carte a lui Ion Creangă face, de exemplu, cât toate cele 65 de cărți ale mele. Acesta e adevărul asupra originii lui Ion Creangă, dinspre mamă și asupra originii noastre, fără a preciza gradul de rudenie de la obârșie.

Mulțumindu-vă, vă rog d-le director a primi asigurarea deosebitei mele stime și considerațiuni.

Dr. C. D. Creangă

Asociația creștină a Tinerilor (Y.M.C.A)

Se știe că un rol important în strângerea relațiilor culturale dintre poporul american și român l-a avut Societatea "Amicii Statelor Unite", înființată în 1926, ca replică la Societates FRIENDS OF ROUMANIA, pe care o înființase la New York marele William Nelson Cromwell.

Înainte de a se înființa această societate și apoi, paralel, o contribuție la colaborarea dintre USA și România a avut-o constituirea în țara noastră a unei filiale, YMCA (Young Men's Christian Association), denumită apoi Asociația Creștină a Tinerilor.

YMCA a fost înființată pe la mijlocul secolului trecut, la Londra, de către George William, cu scopul de a asigura tineretului un club așezat pe baze moral creștine, care să ofere mijloace adecvate de petrecere a timpului liber și să contribuie la sporirea orizontului cultural, ferindu-i astfel de primejdiile vieții. Ulterior, asociația se răspândește în toată lumea, pentru ca apoi să se constituie "Alianța Universală YMCA", cu un comitet mondial.

La noi YMCA a ajuns în timpul primului război mondial, când conducătorii și membrii acestei asociații au însoțit trupele expediționare americane în Europa. Ei organizau în spatele frontului activități recreative și de asistență pentru armată și refugiați. Conducătorii YMCA au ajuns și în Moldova, organizând în colaborare cu armata română "Case ostășești". La sfârșitul Marelui Război, Regina Maria invită misiunea YMCA să activeze permanent și în România, pe plan social-educativ. Astfel, în 1919, se înființează în România YMCA, care a găsit aici un vast teren de afirmare. Primii americani care au acționat pe această linie în România sunt: Siebens, James, Morgan, Stevens, Brown ajutați și de către români, ca ing. D. Marinescu, ing. S. Condrea, Al. Hallunga, Paul Sterian, D.D. Teică etc.

Comitetul de onoare era format din Principele Carol, Dr. C. Angelescu, prof. D. Gusti, prof. N. Iorga, Mihail Oromolu, Romulus Voinescu și alții. În Comitetul de acțiune întâlnim și pe Gala Galaction.

YMCA dispunea în capitală de un sediu, bibliotecă, terenuri de sport și alte dotări. La înființare, Asociația și-a început activitatea cu două categorii de tineri, elevi de liceu și studenți, pentru ca din 1925 să-și îndrepte atenția și asupra tineretului muncitor. Una din activitățile de bază ale Asociației era *"tabăra de vară"*, cunoscutul *"Camp"* american. Tabăra se stabilea în fiecare vară, în zone diferite, dar pitorești, ale țării. Din 1926 aceasta se stabilește pe platoul de la Timișul de Sus, iar după 1935 s-a mai stabilit una la mare și alta la Borsec.

YMCA a avut o mare contribuție la

răspândirea volley-bolului și ping-pongului în România. Deși sediul central al YMCA era la București, au început să se înființeze filiale și în țară, la Pitești, Ploiești, Craiova, Timișoara, Sibiu etc. YMCA organiza și excursii în străinătate, concerte, conferințe, reprezentații sportive etc. La începutul celui de-al doilea război mondial, Asociația a contribuit la ajutorarea refugiaților polonezi, ca după aceea activitatea ei să se reducă simțitor în anii războiului, reluându-și activitatea după 1944, dar fără forța de altădată, membrii ei fiind supuși supravegherii polițienești. În anul 1948 activitatea sa a încetat definitiv.

Un ziarist în iadul hitlerist

Evenimentele de acum 50 de ani ne prilejuiesc posibilitatea de a evoca destinul dramatic al lui E. Merin Gun, corespondent de război american, care *"a urmărit de la început și până la sfârșitul războiului toate evenimentele ce s-au petrecut în Germania nazistă"*.

Merin Gun oficial scria reportaje *"nevinovate"* despre capii hitleriști – ceea ce îl aducea chiar în preajma lor - dar mai interesante erau articolele pe care reușea să le transmită în străinătate, via Elveția, despre adevărata situație din *"iadul hitlerist"*, pregătirile Germaniei de război, lagărele de concentrare, bombardarea Varșoviei, ocuparea Parisului atât de drag lui etc. Necazurile lui Merin Gun încep în momentul în care primește aprobarea de a vizita un lagăr de prizonieri. Impresionat de cele văzute începe să trimită reportaje care nu erau pe placul oficialităților germane și este arestat pentru prima oară de Gestapo în august 1940, cauza fiind publicarea într-un ziar din Geneva a unui apel în favoarea populației franceze în exod care era mitraliată de aviația germană. Eliberat la ordinul lui Goebels, i se permite să-și continue activitatea pe frontul de răzărit, reușind să-i *"scoată din sărite"* pe germani, scriind: *"campania din Rusia era terminată în același mod dezastruos ca și aceea a lui Napoleon în 1812"*. Articolele sale asupra atrocităților comise de germani în ghetourile din Varșovia îi vor pecetlui soarta. Va fi expulzat din Germania dar - spirit aventuros - va pleca cu pașaport fals în Turcia și de aici la Teheran, *"unde asistă, în calitate de corespondent, la prima Conferință a celor trei mari"*: Stalin, Churchill și Roosevelt. Revine clandestin în Germania, călătorește cu pașaport fals la Roma, unde e martor la răsturnarea lui Mussolini, la 15 iulie 1943. Cu mari riscuri, călătorește prin toate țările ocupate de germani. Din Budapesta

trimite reportaje în legătură cu partizanii lui Tito și criza din România. Se reîntoarce clandestin în Germania și trimite reportaje și fotografii din Berlinul bombardat, masacrarea evreilor din Budapesta. Dar este arestat și astfel *"cel mai periculos ziarist din lume, mare dușman al Germaniei"*, din ordinul lui Hitler, este trimis în lagăr. De acum înainte, începe pentru îndrăznețul ziarist- cunoscut sub matricola 52160 - un lanț întreg de chinuri, cunoscând, în cele patru lagăre pe unde a fost purtat și cele 12 închisori, foamea, biciul, umilința etc. A lucrat la camera de gaze de la Mauthausen, asistând neputincios la asasinarea a 40.000 de evrei. La 20 iulie 1944, comandantul lagărului SS din Lagendort, cuprins de panică la înaintarea trupelor aliate, îl roagă să preia conducerea lagărului, garantându-i viața. Refuză și evadează, rătăcind două luni prin Germania, ceea ce i-a permis să fie martor la luptele de stradă din Berlin. Are ghinion când încearcă să treacă în Elveția, fiind arestat de un gestapovist, este condamnat la moarte și trimis la Dachau, dar este eliberat de americani. Va asista la procesul de la Nuernberg, va vizita în celule *"pe călăii săi"*, printre care dr. Schmidt, *"cel ce dăduse ordinul să fie executat"*, acesta când îl vede începe să tremure, implorând iertare. Revede ruinele orașelor germane și asistă la spectacolul degradant în care *"arienele și purele Gretchen sunt gata să se vândă negrilor din armata americană pentru o țigară"*.

Acest ziarist faimos, *"corespondentul minciunilor"*, *"periculosul fantezist"* cum îl numea Goebels, era un profesionist și pentru a se documenta vorbea cu omul de pe stradă, cu criminalul de război, cu conducătorii de state etc. Aceasta este viața plină de peripeții a lui Merin Gun, cel ce a dat atâtea bătăi de cap naziștilor, făcându-și un mare dușman din aceștia.

Pilot Elena Bulgaru - prima femeie instructor și pilot pe elicoptere din România (II)

de Marin Alexandru

Ca să nu-și dezamăgească publicul, venit în număr mare, Lunardi și-a înălțat balonul având ca pasageri un câine, o pisică și o găscă. De aici, primul pas a fost executat cu succes, pentru ca apoi să apară și prima femeie care să-și piloteze singură balonul. Aceasta a fost doamna Blanchard, născută la data de 25 martie 1778 în Trois-Canton, în apropierea localității Rochelle. Manuscrisul (legenda) afirmă, că înainte de a se naște viitoarea balonistă, mama ei a cunoscut un voiajor, care i-a promis că dacă copilul va fi fată, o va lua de soție. Acest voiajor nu era altul decât celebrul aeronaut Blanchard, cel care a traversat în zbor cu balonul Canalul Mânecii de la Dover la Guines, la 7 ianuarie 1785, însoțit de doctorul american Jeffries. Blanchard si-a ținut promisiunea, fără să fie impresionat de marea diferență de vârstă dintre el și soția lui. După ce a executat câteva ascensiuni în balon cu soțul ei, doamna Madelaine-Sophie Blanchard, singură la bord, execută un voiaj de trei ore cu un balon, în 1805 la Toulouse. După moartea soțului ei, survenită la 7 martie 1809, și-a făcut o profesiune din ascensiunile cu balonul, care pe atunci pasionau lumea, devenind un spectacol rar. Datorită îndrăzelii, curajului, a numelui pe care îl purta și a ascensiunilor sale, gustând din gloria efemeră a celebrităților din acea epocă, fiind numită prima femeie a aerului. A executat 60 de ascensiuni, în cele mai mari orașe ale Europei. Cel mai mare succes al ei a fost pe 24 iunie 1810, la festivitatea organizată de Garda Imperială în onoarea căsătoriei împăratului-general al Franței Napoleon, cu prințesa Austriei, Maria-Luiza, la 2 aprilie 1810, când a trecut cu balonul pilotat ea pe deasupra suveranilor. Aeronauta, după atâtea succese, va avea și accidente. Ultimul accident, care i-a adus și moartea, a avut loc în ziua de 6 iulie 1819, la o festivitate organizată în grădina Tivoli din Paris, la ora 21.00, când, la ascensiunea cu balonul și focuri de artificii, la decolare a luat foc, în coborâre lovindu-se violent de coșul unei case. Aeronauta a alunecat pe acoperiș, zdrobindu-se de sol. Aceasta fiind și prima femeie victimă a zborului. În continuare, zborul cu balonul a luat amploare, de neoprit.

O altă ramură care își desfășoară activitatea în mediul aerian, este parașutismul. Mai târziu, a apărut necesitatea de a le îmbina, ca mijloc de salvare, deși parașutismul are faza de naștere mult mai înainte, din perioada 2258 î.e.n. conform unui manuscris chinez. Odată cu predispunerea la accidente, pe timpul zborului cu balonul numeroși aeronauți au folosit parașuta ca mijloc de salvare. Aceasta fiind schițată de academicianul-savantul Leonardo da Vinci în lucrarea „Atlantic Kodex” din anul 1495, cu proiectul unei parașute piramidale, rămânând în această fază. Parașutele au fost folosite sub diferite forme de atașare pentru a fi folosite de aeronauți. A urmat apariția unei noi activități, aeronautice sau aviatice, derivând din

mediul aerian-aero și activitatea de a zbura-avi. În anul 1783 fizicianul Sebastien Lenormand și-a experimentat parașuta, sărind dintr-un ulm, de unde, prin perfecționări, s-a ajuns la o nouă activitate-parașutismul. Această activitate va fi expusă la capitolul care se va referi la parașutism. În continuare femeile fiind atrase și de această nouă activitate, au practicat ca și bărbații, în aceleași condiții, deoarece activitatea de zbor sau lansări cu parașuta nu face deosebire între femei și bărbați, ci practicantul este obligat să se pregătească pentru a-l executa. Seria pionierilor parașutismului începe la 22 octombrie 1797 cu Andre-Jacques Garnerin. El execută călătorii și ascensiuni cu balonul însoțit de soția sa, doamna Garnerin, născută Jeanne-Genevieve Labrosse, fiind a doua aeronaută care și-a pilotat singură balonul, executând ascensiuni în Franța, Anglia, Germania și Rusia, dar și prima femeie care a coborât cu o parașută. Nepoata sa în vârstă de 20 ani, Elisa Garnerin, în anul 1815 a executat prima lansare, sub îndrumarea și supravegherea unchiului său, mai târziu aducându-i supranumele de „Venus aerostatic”. Au fost și alte parașutiste, care coborau cu parașuta din balon, precum Katchen Paulus. În America, prima femeie care a executat primul salt cu parașuta a fost T. Broadwick. Prima femeie care a sărit cu parașuta din avion a fost Cayat de Castella. Toate femeile, cele enumerate, au fost victime, deoarece se executa saltul cu o singură parașută și fără asigurare. Primele femei parașutiste în România au fost Smaranda Brăescu-dublă recordmenă mondială de salt de la înălțime maximă-6000 m și 7233 m, în S.U.A. și Maria Mateșan, urmate de multe altele, după 23 august 1944.

Următoarea ramură aviatică este planorismul/zborul fără motor, care, ca și celelalte ramuri și activități din domeniul aviației, au la bază legende, manuscrisele, etc., însă baza o constituie cercetările și experimentele, care încep cu căpitanul de marina Jean Marie Le Bris (1808 -1872), ale cărui experiențe cu planorul se bazau pe studii științifice fundamentate. A urmat francezul d'Esterns, care a publicat studiul „Du vol des oiseaux” (despre zborul păsărilor), dar și românul Nestor Kostic din satul David (orașul Deva din România), care în anul 1765, acum 264 de ani, a desenat și construit un aparat de zburat, fără motor, în timp de un an, dintr-un trunchi de copac scobit pe dinăuntru, cu care a executat mai multe lansări, iar într-o zi, când era vântul mai puternic, (crezând că va pluti mai bine), l-a prăbușit la pământ, rupându-i aripile. Dar acesta fiind începutul, au urmat mulți alți practicanți. Însă, ca și în celelalte ramuri arătate mai sus, femeia, că și ea este procreată de Univers, nu s-a lăsat mai prejos și a executat și ea același fel de zbor cu acest fel de aparat pentru zbor. Prima femeie din România brevetată pilot de planor A și B.

CORESPONDENȚA POETULUI GRIGORE ARBORE CU BASARAB NICOLESCU (XIII) (1975)

de Traian D. Lazăr

Grigore Arbore își anunță prietenul că nu va putea da curs invitației de a fi prezent la botezul fiicei acestuia. Terminând lucrarea de doctorat, pentru care venise în Italia, voia să revină în țară. Era îngrijorat de schimbările produse în România, după protestul vehement exprimat de Nicolae Ceaușescu față de pătrunderea trupelor Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia pentru a reprimă transformările democratice (august 1968). Se temea că ar putea deveni ținta represaliilor regimului din cauza opiniilor nonconformiste ori a altor motive. Își puna, de asemenea, problema viitorului său loc de muncă în țară, după obținerea titlului de doctor în istoria artei.

Document

Scrisoare a lui Grigore Arbore din 7 aprilie (1975)

Dragă Basarab

Am primit astăzi scrisoarea voastră din 3 aprilie prin care mă chemați la botezul¹ la care aș fi dorit să vin neapărat. Din nefericire, se pare că nu voi putea veni deoarece pe 27 (aprilie, n.n.) fix aveam intenția să fiu în România. Nu mai pot, simt că înnebunesc aici, de tristețe și de însingurare. De două zile îmi vâjje capul și îmi tremură mâinile ca atunci când ai luat kilograme de cafea. Am cam terminat lucrarea de doctorat; aștept observațiile profesorului. După ce le fac, dacă nu sunt mari) plec pe 25 la București rămânând ca în cele două săptămâni de absență să mi-o transcrie bine o dactilografă expertă.

Voiajul acesta în România e plin de neprevăzut. Mă duc în ciuda dorinței soției mele, care m-a avertizat că s-ar putea să nu mai ies. Acolo s-au luat tot felul de măsuri în ultima vreme împotriva poluării ideologice: nu mai ai dreptul să adăpostești străinii în casă, chiar prieteni și rude; nu se mai pleacă așa „ușor” în străinătate etc. Adăugându-se la toate aceste fapte – ce mărturisesc un tip de schimbare, care din septembrie 1968 progresează continuu și într-un singur sens – noile isprăvi ale cumnatului meu² (a dat un interviu la „Europa liberă”, e drept fără nici un conținut politic, ci doar referindu-se la o expoziție a lui comentată de presa și televiziunea germană), e greu de presupus că nu voi avea dificultăți. În plus, eu însumi am fost destul de explicit calificând, în fața unor persoane bine plasate, semnificația sechestrării în țară a soției mele, fără motive plauzibile. Am uzat termeni adecvați, fapt care nu cred că a făcut plăcere.

Nu pot însă să fac altfel. Nervii soției mele au început să cedeze și simt nevoia să fiu, puțin măcar, lângă ea. Rațional ar fi fost ca să mă duc după susținerea doctoratului. Dar rațiunea e și ea dominată uneori de instincte.

Ce voi face în România, când mă voi întoarce definitiv (admit că reușesc să revin după această escapadă) nu prea știu. Toți amicii mei sunt, ei înșiși, în dificultate. Cei care au mai rămas, căci mulți s-au dus fără să mai privescă îndărăt. Cu Sorban relațiile sunt foarte scârțuite. E tată de un an. Acum câteva luni m-a beștelit într-o scrisoare insinuând că stau degeaba aici și că, în loc să mă ocup de lucruri serioase, scriu cărți de divulgare³ pentru a câștiga bani (bestia m-a indispus profund, cu cât insinuarea e absurdă). Cantitatea de energie consumată pentru a scrie

chiar și compilații depășește cu mult cea necesară pentru a scrie o literatură realist-socialistă cu care se poate încă câștiga binișor. Oricum de câteva ori mai bine decât în primul caz. L-am lămurit într-un răspuns că nivelul culturii umaniste în țara noastră e, dat fiind condițiile obiective, încă acela compilativ și ca atare e de prisos să se, celor ce măcar fac un efort de a-l îmbunătăți, propria osteneală. Nu mi-a răspuns.

În genere, mă gândesc că în presă nu mai am ce căuta. La universitate a devenit mai rău ca la liceu. În plus, trebuie să te ciocnești de tot felul de cretini. Admițând faptul că Șorban⁴ încă mă vrea în catedră (mă îndoiesc însă) va fi greu să conviețuiesc cu un legionar devenit stalinistocomunist și apoi democrato-demagog, cum e profesorul Frunzetti⁵. Tipi de teapa ăștia îmi vine să îi arunc pe prima fereastră.

A face pe scriitorul la domiciliu înseamnă moarte prin inaniție, căci eu nu sunt omul să cerșesc banii fondului literar, care, printre altele, e în permanentă desființare de câțiva ani. Acolo poate să se ducă liniștit să ia bani Jebeleanu⁶, care are datorii colosale. Imnologii trebuie însă recompensați într-un fel. Rectorul Achiței e impotent în fața situației, iar pentru prieteni nu a făcut nimic (ceilalți amici din diferite posturi de răspundere au devenit foști amici aflând că soția mea are un frate care s-a dus fără întoarcere⁷. Lumea e idioată, dar există.

Toate aceste situații sunt mult mai neplăcute decât plantarea măslinilor în Sahara, să zicem.

Cum au ajuns lucrurile aici e greu de explicat. Trăim o epocă în care democrațiile nu funcționează. Sunt eficiente (pentru ele) doar aristocrațiile puterii. Norocul pentru tine, se numește fizică. Științele exacte, în țările unde sunt încă respectate, constituie o salvare spirituală. Am început s-o iau razna. Așa că mă opresc. Vă îmbrățișez.

Grigore

P.S. Aflu că „rămas” un scriitor a cărui carieră fulminantă politico-demagogică nu ai avut timp s-o urmărești deoarece s-a împlinit după plecarea ta: Petru Popescu⁸. E foarte curios că până și cei ce au mâncat hectare de castane strigând că totul e dulce, la un moment dat se plictisesc.

Continuare în numărul viitor

1 Se referă la botezul fiicei lui Basarab Nicolescu, Daria Solange născută la 15 februarie 1975. Mențiunea permite datarea scrisorii în anul 1975.

2 Sculptorul Nicolae Roșu, plecat din România în 1973 și stabilit în Republica Federală Germania.

3 Grigore Arbore a publicat publicat în acel timp: *Chagall-1972*, *Piero de la Francesca-1974*, *Futurismul-1975* și, a tradus împreună cu Smaranda Roșu lucrarea lui J.P. Minguet-*Estetica rococoului-1973*

4 Raoul Șorban (1912-2006) critic de artă, pictor, scriitor. Din 1968 cadru didactic la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, București.

5 Ion Frunzetti (1918-1985) critic și istoric de artă, eseist, poet. Din 1956 cadru didactic la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, București. Din 1975, șef al catedrei de istorie și teoria artei. În perioada 1972-1975 a fost director al Institutului de Istoria artei al Academiei Române.

6 Eugen Jebeleanu (1911-1991) poet, publicist și traducător. Laureat al premiului Herder (1973) și membru titular al Academiei Române (1974). A fost un răsfățat al regimului comunist, dar și-a răscumpărat erorile prin opera scrisă și atitudinile adoptate după 1968, 1971 (Vladimir Tismăneanu)

7 Sculptorul Nicolae Roșu rămas în Occident din 1973

8 Petru Popescu (n.1944) romancier și publicist. Autorul romanului de mare succes, *Prins*. A emigrat din țară în 1974 și s-a stabilit în SUA, unde s-a afirmat ca romancier, scenarist, regizor

FAMILIA GUDEA

de Traian D. Lazăr

Pentru cei ce studiază, ori măcar observă cu atenție modul de gândire uman și de exprimare a rezultatelor, este cât se poate de evident că oamenii gândesc la fel, iar imensa varietate existentă în formulare/redactare se datorează numai influenței pe care o exercită asupra acestui proces al gândirii diferențele structurale interne și împrejurările externe.

În literatură, printre altele, această constatare poate fi ilustrată prin existența unei bogate serii de romane având ca temă familia și individul marcant din componența ei: *Cronică de familie* – Petru Dumitriu, 1957; *Casa Buddenbrook* – Thomas Mann, 1900; *Familia Thibault* – Roger Martin du Gard, 1922-1940; *Neamul Șoimăreștilor* – M. Sadoveanu, 1915) etc.

Nu de mult, această serie impunătoare de scrieri s-a îmbogățit cu încă o carte, care ar fi putut să se intituleze *Familia Gudea*. Cum însă, fiecare scriitor dorește să-și marcheze originalitatea, să nu se alinieze modei și ideilor de-a gata, autoarea, Maria Gh. Moraru a preferat titlul personalizat *Fetița fără cercei*, vol. I, Editura Opera Magna, Iași, 2006, vol II, Editura StudIS, Iași, 2008.

Este, după aprecierea autoarei un pseudoroman, în fapt un roman secvențial, o carte de amintiri, ce copleșește cititorul prin cohorta de personaje, avalanșa de amintiri evocate, multitudinea de aspecte existențiale la care se referă și caracterul nesistematic al narațiunii.

Prelucrarea informațiilor și pătrunderea semnificațiilor scrierii necesită o largă varietate a cheilor de lectură: biografică, politică, antropologică, monografică, etnică etc. Trebuie să fii un bun „chelar” pentru a urmări textul, întrucât autoarea alternează, cu abilitatea unui spărgător/cifrator, cheile episoadelor din amintirile narate.

Lecturând cartea în cheie biografică, aflăm că autoarea, Maria Gh. Gudea, devenită Moraru prin căsătorie, s-a născut la sfârșitul anului 1942, la Ilia - jud. Hunedoara, unde părinții ei se refugiaseră, din Crasna (Sălaj), în urma Dictatului de la Viena. Tatăl, Gheorghe Gudea, născut în Cățălul românesc (Zalău) era avocat, iar mama, Ecaterina, era absolventă a Școlii Normale de Educatoare din Beiuș. Familia a revenit la matcă la începutul anului 1945. Pe un ton sobru, și în formulări concise, autoarea relatează fapte și întâmplări din timpul studiilor la școlile elementare (cls I-VII) din Crasna și Zalău, la Școala Medie (cls VIII-XI) „Simion

Bărnuțiu” din Zalău și la Facultatea de Filologie din Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași, precum și din activitatea profesională desfășurată la USAMV (Universitatea de Studii Agricole și Medicină Veterinară) Iași.

Ordinea este cea a hazardului, a saltului memoriei, căci autoarea face literatură, nu scrie un memoriu de activitate. Literaritatea textului este susținută de tonalitățile lirice în care sunt redată secvențele din viața autoarei, evenimentele la care a participat, persoanele cu care a relaționat. Ambiguitatea este la ea acasă, tușele puternice fiind însoțite de spațiile albe ale uitării, ori având semnificația neimportantă. Autoarea alternează aleatoriu episoadele scrise în cheie biografică și cele scrise în cheie politică, antropologică, monografică....

Fragmentele scrise în cheie antropologică pun în evidență spațiul de formare și manifestare al autoarei. Din punct de vedere geografic, acest spațiu aparține zonelor Transilvaniei și Moldovei.

Județul Sălaj era (și este!) un spațiu de multiculturalitate. Graiul ardelenesc vorbit aici este impregnat cu termeni preluați în limba română și modificați conform normelor ei lingvistice, din limbile maghiară, germană, slovacă, bulgară. Cartea conține numeroase note de subsol, ce explică sensul și dezvăluie proveniența cuvintelor respective. Prezența masivă a notelor de subsol, neobișnuită pentru o carte de literatură, ar putea fi invocată pentru a contesta caracterul literar al scrierii. Având în vedere că rolul lor este acela de a face înțeles textul pentru cititorii ce folosesc doar limba literară, apreciem drept justificată existența acestor note. Ele constituie un adjuvant pentru împlinirea cerinței formulate de Hegel, care condiționa înțelegerea corectă și completă a folclorului, doar în limba națională.

Multilingvismul zonei și-a pus amprenta asupra destinului autoarei care, cunoscând limbile maghiară și germană, a folosit acest fapt în profesie, scriind și traducând texte în limbile respective ori jucând rolul de translator.

Cartea conține abundente informații privind onomastica populației din zonă. Textul este populat de o mulțime de personaje, majoritatea dintre ele rude ale autoarei, încât, pentru a înțelege relațiile și intriga în care sunt implicate, ar trebui să faci arborele genealogic al familiei Gudea. Când termini și îi cunoști pe toți și relațiile de rudenie dintre ei, te poți socoti membru al familiei.

Casa, anexele gospodărești, orașul, parcul, tramvaiul, satele, obiceiurile sunt înfățișate de autoare cu ceea ce au ele specific zonal și cum au fost percepute emoțional, constituind un amestec de antropologie și literatură, ce permite cititorului să recepteze amintirile autoarei nu doar în ceea ce au personal, ci și sub aspectul lor specific ardelenesc.

Traiul în spațiul ardelean i-a creat autoarei obișnuințe și deprinderi, ce au necesitat schimbări pentru adaptarea la specificul spațiului cultural ieșean. Cauza crizei inițiale de adaptare a fost încălcarea libertății de a alege spațiul efectuării studiilor superioare: „nu a fost deloc ideea mea să vin la Iași”; „nu, cu siguranță, Iașul nu a fost opțiunea mea”. (II, pp.21,23)

Noul spațiu existențial, cu caracter quasimonocultural, în care autoarea își pierde abilitățile lingvistice, era „modest și rustic”. Era o lume „alte concepții, cu alt stil de viață, mai comodă, mai puțin grăbită, îmbrăcată mai modest, cu mai puține veleități”, care a captivat-o curând pe tână ardeleană. Pentru că, noul spațiu era „mai romantic și mai familiar” prin personalitățile culturale aparținând spațiului național românesc, prin oportunitățile/instituțiile culturale existente, prin „cadrul corespunzător” necesar ascensiunii intelectuale, prin raporturile de colegialitate și prietenie stabilite și, mai ales, prin prezența lui Victor, viitorul soț. (pp.24-27)

Lectura în cheie politică trasează amprenta pe care „vremurile”, recte evenimentele, politice mai ales, au pus-o asupra existenței personajelor cărții, confirmă vechea constatare a cronicarului că „omul e sub vreme”.

Autoarea redă, cu destulă acuratețe, „apăsarea” pe care fiecare din regimurile politice ale perioadei au exercitat-o asupra vieții oamenilor, dar nu imprimă accente puternice relatărilor, pentru a nu-și transforma „amintirile” în manifest politic.

Deoarece între „timpul trăirii” (post 1942) și „timpul mărturisirii” scriitoricești (2006, 2008) a trecut peste jumătate de secol, faptele, evenimentele, personajele realității trecute nu mai reprezintă decât ceva ce s-a întâmplat altora, ori o amintire ștersă sau redată în lumina altei mentalități decât a celei din epocă. Ne referim la faptul că, în volumul I, autoarea scriind despre plecarea intelectualilor români, inclusiv a părinților săi din locurile natale, după Dictatul de la Viena, indică drept cauză „presiunile ungarilor”. În volumul al doilea, se corectează, ba chiar se scuză și indică drept cauză „acțiunea statului ungar” (autorităților ungare din epocă, a regimului Horthy). Disculparea ungarilor din Ardeal, a

populației maghiare în general de atrocitățile comise sub regimul Dictatului de la Viena atestă că autoarea nu cunoaște detalii privind autorii crimelor comise atunci și se află sub influența propagandei comuniste a „relațiilor de prietenie și colaborare dintre popoarele român și ungar” precum și a „diplomației culturale” actuale privind nediscriminarea și toleranța. În volumul al II-lea, demersurile pentru obținerea statutului de refugiat în urma Dictatului de la Viena au determinat-o să se documenteze mai bine asupra faptelor și să-și corecteze, parțial, viziunea.

Pe lângă imaginile personale ale trecutului privit prin ochii prezentului, amintirile autoarei comunică și opinii, impresii, trăiri ale altor persoane constituind surse obiective de informații privind impactului politicii asupra societății. Politica de maghiarizare a românilor transilvăneni este ilustrată de un slogan politic preluat într-o joacă naivă de copii, în care numele lui Iuliu Maniu apare în forma Gyula Maniu! Un aspect al sovietizării societății românești după 1945 se desprinde din informația că tatăl autoarei, adept al PNT, este nevoit să activeze în ARLUS. Memoria mamei autoarei resimte dureros, chiar și după 1989, faptul că biserica unită locală fusese silită, de comuniști, să-și înceteze activitatea.

Canonul literar nu impune unei cronici de întâmplare să epuizeze interpretările posibile ale textului comentat. Este suficient că am semnalat diversitatea de sensuri și bogăția filonului informațional al scrierii, constituind un îndemn la lectură pentru cititori și o încurajare la lucru pentru autoarea, care intenționează să amplifice textul cu un al treilea volum.

Mihaela Ilie – *Pupile*

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE „IULIA HASDEU”

EDIȚIA A XVII-A, PLOIEȘTI
Octombrie- Noiembrie 2019

Mențiune I

Bodolică Marius Constantin,
Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău

ROMANȚA SETEI

Miresme sângerii și aripi osândite –
Curg în mine triluri de păsări putrezite...
Sete, sete, sete –
Simțurile-s bete!
Dați-mi doar să beau piatra de azur...
Setea să mi-o-ndur!

Arșița topește carnea de pe mine –
Muștile roiesc flămânde de lumină...
Arde, arde, arde –
Trupu-mi se desparte!
În fâșii de fum și-n opal de sânge...
Setea mi se plânge!

Imagini și cuvinte – amestec de rubin –
Ca parfumul rozei din sticlele de vin...
Visuri, visuri, visuri –
Poet în abisuri!
Beții de cadențe-n trâmbițe de foc...
Nu-mi găsesc un loc!

Pe drumuri, alene, în visări mă-ncumet –
Calda e boema vântului meu umed...
Liră, liră, liră –
Versuri mi se-nșira!
Ca talaz de sori în curcubeii de umbre...
Stihurile-mi sumbre!

Sparge-mi-te boltă cu norii cenușii –
Picură mărgelile de patimi străvezii...
Sete, sete, sete –
Gandurile-s bete!
O, vânturi argintii, luați-mă cu voi...
Spre cerul șuvoi!

Stige-mi-s-ar lira! Cristaline vânturi
Duceți-mi departe setea mea din cânturi...
Friguri, friguri, friguri –
Vânturilor imnuri!
Duceți-mă-n lumea apei de smarald...
Sufletu să-mi scald!

O, visuri, pe marea limpede vă port –
Dar privesc himeric cu un ochi de mort...
Viață, viață, viață –
Spânzură-te ceață!
Licăriri de farmec se dospesc în val...
Limba mi-e pe mal!

Miresme sângerii și aripi osândite –
Curg în mine triluri de păsări putrezite...
Sete, sete, sete –
Simțurile-s bete!
Dați-mi doar să beau piatra de azur...
Setea să mi-o-ndur!

POEMUL CRYSOPEEA

Vai, păsările-n mine cad stoluri rând pe rând,
Cangrena le răpune – li-e sângele-nnegrit;
Nămol se-ncheagă-n iureș văzduhului răsfânt,
Căci am băut tot cerul de sete podidit!

În groază zace boltă prin valuri fumurii,
Eteru'-l simt aproape: în mine întrupat.
O, palizi mi-s planeții și stelele-argintii;
Și chiar de mine însumi, încet, m-am lepădat!

Amestec de culori ce plâng în curcubeie –
Mi-s simțurile mele mai bete ca nicicând!
Băut-am din văzduh: mercur, extaz, durere...
Pan' lumea de opal să ardă-n al meu gând!

Căci nu cunosc nici soare, nici vânt și nici pamant:
Doar ochiul meu le vede, în mâna mea le simt...
O, forme ideale, v-ascundeți după gând;
În irizări de aur și-n alchimii de-argint!

Băut-am strălucirea din căile lactee,
Și orhidea lunii cu izul de amor...
Sunt pur! O, viața mea! Mireasmă Crysopeea!
M-ai smuls din legea vieții spre văz cugetător.
O, toate cele sus sunt asemeni celei jos –
Împreună e legea sidefului viu!
Apeiron mi-n trup cu picuri calzi de haos,
Și naos în gândire cu soare vioriu.

Triunghiuri de rubedo și cercuri parfumate,
Electrizante sfere ce sorb voință primă!
E lumea Crysopeea din culmile uitate:
În arzătoare umbre și-n miriști de lumină!

Extazuri de safire și lebedele sacre –
În mine se preling prin sânge albastru...
O, lumea de arome cu izurile acre,
În urmă te lăsa-t-am, de tine nu mai știu!

Dar picurul din perla legilor amare...
Încă-l mai port în mine ca pe-un rănced venin;
Delirul de trăire în groază îmi dispare...
Și vai, n-am elementul rozei de safir!

Și nu pot să îndur meleagurile-ajunse,
A lumii de opal în care am pătruns.
Scăpat-am ca un licăr în negurile-ascunse,
Licoarea arămie frumosului disjuns!...

Țâșnesc din mine ceruri de sidef azuriu;
Și curcubeul nopții și stelele-argintii,
Și nebuloase forme cu soarele-auriu...
Vai, sufletul mi-e stors de patimi străvezii!

Întemnițat de recea voință ca-n mormânt,
Îmi curg lumini de cuarț din ochii negurii...
O, lacrimi arzătoare în voi zac pe pământ!
Voi mai vedea vreodată sorii argintii?...

OLIMPIADA DE LINGVISTICĂ „SOLOMON MARCUS”

de Olimpia Popescu

Nu cu mulți ani în urmă, lingvistica se studia numai în învățământul superior și numai în facultățile de filologie, oferta cursurilor și materialelor auxiliare pentru însușirea ei fiind în general redusă. Acum această știință, care se ocupă cu studiul limbilor și a legilor lor, a celui mai important mijloc de comunicare între oameni, a coborât nu numai la nivelul învățământului liceal, ci chiar la cel al învățământului gimnazial (11-15ani), mulți profesori și elevi manifestând interes pentru elementele de lingvistică ca și pentru istoricul acestei științe.

Adevărul este că lingvistica este o știință foarte veche, începuturile ei situându-se prin secolele V-VI î.Hr., unii lingviști citând lucrări chiar anterioare acestor date, locul de dezvoltare a acestor cunoștințe fiind, pe atunci, ca și pentru numere și algebra lor, lumea arabă, sau mai precis cea hindusă. Ulterior, mulți învățați s-au preocupat de evoluția limbajului oamenilor, de clasificarea limbilor, de morfologia și sintaxa lor, ca și de semiotică, adică de știința semnelor și a sunetelor lor, și deci, de semnificații și semnificanți. În țara noastră s-au preocupat de lingvistică scriitorii: B.P. Hașdeu, G. Bariț, Al. Rosetti, Budai Deleanu, Al. Ciorănescu, Șerban Cioculescu, Al. Graur, Ovid Densusșeanu, Al. Philippide, Eugen Coșeriu, ș.a., iar în 1982, Editura Științifică și Enciclopedică a tradus cartea, “*Tratat de semiotică generală*” scrisă de Umberto Eco, oricum, un tratat mai accesibil decât multe dintre scrierile celui mai important scriitor al secolului XX. Mulți profesori de matematică au citit cartea deoarece, Umberto Eco face unele referiri și exemplificări asupra limbajului matematic, ca și asupra formării și denumirii conceptelor geometrice.

La noi în țară, prin 1953, în timp ce profesorul nostru Grigore Moisil umpluse pereții facultății cu afișe care ne îndemnau să învățăm *Esperanto*, și cetei de studenți, de care era permanent preluat de la intrarea în facultate, înghesuindu-se să-i surprindă spusele, îi făcea același îndemn, tânărul asistent, Solomon Marcus, la orele de seminar ne vorbea despre poetica matematică, despre începuturile aplicării logicii matematice la studiul limbajelor, nebănuind atunci că ulterior viitorul academician va aduce, pe plan mondial, contribuții atât de importante domeniului, ca acum, să ni se traducă automat texte de pe Internet și de pe Facebook. Deci, este pe deplin justificată

denumirea olimpiadei școlare de lingvistică, cu numele marelui savant și înțelept, care a fost *Solomon Marcus*.

De mai mulți ani oferta educațională, la gimnaziu, la discipline opționale conține și tema, “*Lingvistica- de la filologie la logica matematică*” și, deși unii profesori au privit tema cu scepticism, ulterior s-a dovedit că există suficient de mulți elevi interesați de această temă, numărul participanților la fazele locale, județene, naționale și internaționale ale Olimpiadei de Lingvistică, fiind destul de mare.

Subiectele, la toate etapele olimpiadei, sânt întocmite de Institutul de Lingvistică “Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, al Academiei Române, având în antet celebra statuie a zeiței Minerva, zeița cărții, a înțelepciunii, a artelor și a războaielor drepte.

Fiind un domeniu mai nou, elevii nu se pot pregăti după cursuri universitare, ci sânt necesare cărți care să țină cont de particularitățile lor de vârstă, să aleagă exerciții și exemple accesibile lor, să îmbogățească fondul lor de cultură generală, să-i familiarizeze cu istoria și geografia țării a cărei limbă vor să o studieze. O astfel de carte este cea la care mă voi referi în rândurile care urmează.

În bogatul peisaj publicistic actual, atrage atenția cartea autorilor Roxana Taga, profesoară de limba română la Sc. “Sf. Vasile” din Ploiești și Gabriel Taga, profesor de matematică, director al Colegiului “Mihai Viteazul”, din același oraș, cu titlul “*Lingvistică, Logică și Matematică*” apărută la Editura Casei Corpului Didactic Prahova, în 2019, concepută special pentru elevii de gimnaziu, și nu numai, cu exerciții alese astfel încât să le dea acestora satisfacția unor reușite, să rămână uimiți de rezultatele neașteptate pe care le obțin. Pentru a preciza mai bine conținutul cărții, în subtitlu, autorii fac mențiunea: *De la filologie la logică, de la învățarea limbilor străine la matematica limbajului. O introducere în universal limbilor lumii (pentru copii între 12 și 99ani)*.

Cartea conține 41 de lecții, care îi introduc pe elevi în lumea semnificațiilor, îi ajută să învețe alfabetul unor noi limbi, să rețină denumiri importante din limba respectivă, ca și unele date despre istoria și geografia țării respective. Treptat, pe măsură ce elevii parcurg câte o lecție, învață singuri cu ce se ocupă lingvistica, cum își pot folosi spiritul de observație, ca și modul în care pot reține

semnele grafice ale alfabetului unei limbi.

Întregul conținut al cărții îi înlesnește elevului puterea de a se familiariza cu termeni și expresii din limba respectivă, îl ajută să stabilească corespondența dintre sunete și semnele lor grafice. Prin conținutul lor lecțiile dau elevilor sentimentul că ei descoperă ceva neașteptat, surprinzător și îi ajută să rețină unii termeni prin contextul în care sânt integrați. Ca stil unele exerciții se apropie de *principiul cutiei*, principiu cu care profesorii de matematică sânt familiarizați, deoarece un anume cuvânt nu poate să semnifice decât un anume obiect, altă posibilitate neexistând. Prin faptul că li se precizează elevilor ce popoare vorbesc aceea limbă, în ce state este ea oficială, cam care este numărul de vorbitori ai acelei limbi, folosirea ei în matematică, sau în alte domenii se realizează și principiul transdisciplinarității în învățământ.

Cartea este un excelent ajutor pentru elevii și profesorii care aleg ca disciplină opțională tema *Lingvistica-de la filologie la logica matematică*. Autorii și-au propus să convingă pe cititorii cărții că „atunci când vor petrece timpul deslegând subiecte de lingvistică vor fi nu numai participanți la un joc înțelept, dar vor deprinde cu timpul tainele unui domeniu pe care îl vor îndrăgi, transformându-l într-o pasiune de durată, sursă a unei bogate culturii generale, atât de necesară acum”.

Prin faptul că elevii descoperă etimologia unor cuvinte, semantica lor, morfologia termenilor dintr-o fraza sau sintaxa ei, sânt ajutați să-și consolideze unele cunoștințe de limba română. Iată o întrebare din domeniul etimologiei care ar putea stârni interesul elevilor. *Ce legătură există între localitățile: Oxford, Frankfurt, Vadu Săpat (comună din Prahova), Slavonski Brod?* După o discuție asupra termenului de *vad*, ca loc pe unde trece un râu, vom putea deduce că, *vad*, în engleză se spune *ford*, în germană *furt* și în croată *brod*.

Disciplinei, odată aleasă ca tema de studiu opțional, îi sânt rezervate 120 de ore pe parcursul învățământului gimnazial, deci trebuie alese teme și exerciții astfel încât elevii să dobândească un volum corespunzător de cunoștințe și deprinderi, să manifeste interes pentru a participa la lecțiile de lingvistică, pentru aceasta autorii recomandă folosirea și a culegerii, „*Olimpiada de Lingvistică Solomon Marcus – tehnici de înțelegere a limbilor lumii*” autori: Valentina Cojocaru, Roxana Dincă, Adina Dragomirescu, Mina Maria Rusu, editura Paralela 45. Importanța pe care Institutul de Lingvistică, „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti” al

Academiei Române o acordă acestei discipline școlare se reflectă și faptul că chiar directorul lui, alături de alte cadre universitare, s-a implicat în redactarea unor materiale ajutătoare, ca și în întocmirea programei și subiectelor, pentru diferite faze al Olimpiadei de Lingvistică Solomon Marcus.

Actuala mobilitate europeană și mondială, sporirea vitezei și volumului de comunicare, ca și creșterea vitezei de deplasare, fac mai necesară ca oricând cunoașterea și a altor limbi în afară de cea maternă.

Profit de ocazia discutării acestei teme pentru a aduce un prinos de recunoștință unuia dintre cei mai valoroși miniștrii ai învățământului, Ilie Murgulescu, care după reducerea aproape totală a limbilor, germana, engleză, franceză din școli, în 1948, afară de una singură, pe care eu am studiat-o din clasa a patra până în anul trei al facultății de matematică, inclusiv, prin anii 1956-58 a reintrodus studiul limbilor străine reduse din programă, studiu, care apoi a fost extins, în perioada 1970-1972, de către ministrul, Mircea Malița.

Mircea Malița a stabilit procente(din nr. clase) la care să se reintroducă limbile, germană, franceză, engleză, și măsuri pentru recalificarea profesorilor de l. rusă care rămâneau astfel fără catedre.

Cartea de față, fără a avea pretenția de a fi un manual, oferă peste 40 de modele de subiecte-lecție utile profesorilor care au ales lingvistica drept opțional integrat la gimnaziu, elevilor pasionați de descifrarea tainelor limbilor străine, dar și celor pasionați de logică și probleme de perspicacitate. Pentru că multe din subiecte fac apel la cunoștințe elementare de aritmetică sau de logică, ele pot fi utilizate și de profesorii de matematică pentru a transforma 20-30 de minute din oră într-o incursiune în lumea logicii cuvintelor și, de ce nu, într-un prilej de a le descreți frunțile (vezi de exemplu subiectul 13 - *Limbaj canin* sau subiectul 17 - *Meniu matematic*).

În acest fel, făcând o primă incursiune în lumea cuvintelor, dar și prin matematică, istorie și geografie - totul sub forma unui joc - îi vom convinge pe cititorii acestei lucrări că atunci când vor petrece timpul dezlegând subiecte de lingvistică vor fi nu numai participanți la un joc înțelept, dar vor prinde tainele unui domeniu pe care, cu timpul, îl vor îndrăgi, transformându-l într-o pasiune de durată, sursă a unei bogate culturii generale, atât de necesare într-o lume care s-a raliat prea ușor platitudinii: „*La ce-mi folosește să știu atâtea lucruri când le găsesc pe toate pe Internet?*”. Pentru că, la urma urmelor, noi, profesorii, ne dorim ca elevii noștri - odată ajunși în vâltoarea vieții - să poată spune asemenea lui Lucian Blaga: „*Jocul și iubirea mea-i înțelepciunea*”.

ISBN 978-606-047-011-3

Lansare de carte la Ploiești a romanului *MARINOLA* autoare Maria Pană (I)

de Ana Lucreția Nedelcu

În 2016, doamna Pană spunea: *Mă strânge iarna vieții ca p-un sloi/Și cum trecut-au anii chiar nu știu./În van mă cheamă doruri înapoi,/Că-n suflet lupii urlă a pustiu.*

În 2017, tot distinsa doamnă Maria Pană continua: *Pot să afirm că, dacă ni s-ar fi servi literatură dimineața, la prânz și seara, rareori am fi cerut de mâncare.*

Iar în 2019, încheia maiestuos cu următorul îndemn: *Trebuie să renaștem din propria cenușă, ca păsările Phoenix!*

Poate că, parcurgând aceste trei citate cheie regăsite în paginile celor trei volume literare pe care scriitoarea Maria Pană le-a publicat până în prezent, putem extrage însăși definiția existenței în ansamblul ei: învățarea continuă. Învățăm, ne construim și reconstruim pe noi înșine prin interacțiunea cu cei din jur, prin dialog, dar și prin reflecția asupra Sinelui.

Iar când viața mai este condimentată și cu servirea literaturii ca hrană pentru minte și suflet, cu siguranță ne putem considera norocoși.

Poate că v-ați dat seama deja că orice poveste are la bază parcursul unui erou, în cazul nostru, al unei eroine. Iar pentru a înțelege acest al doilea volum al romanului, consider că este oportun să prezint mai întâi pe scurt primul volum. Astfel, ne va fi tuturor mai ușor să avem o privire de ansamblu asupra tipologiei scriitoricești a doamnei Pană, și poate să ne și răspundem la întrebarea: *De ce a ales autoarea să continue peripecțiile personajului principal?*

La nivel general, primul volum, *Trapezul vieții*, scris în 2017, se concentrează pe parcursul vieții unei femei, destinul greu încercat al Marinolei Deleanu. În spatele vieții protagonistei se află teme precum: feminitate vs. masculinitate, condiția omului pe pământ, căutarea iubirii și a identității proprii, critica socială.

Ca și cititori, veți descoperi o voce scriitoricească cosmopolită, care poate trece cu mare ușurință de la o lirică sfâșietoare, prin doze de umor, chiar sarcasm, până la acest discurs social despre nedreptățile regăsite în comunitate. Acest aspect face că autoarea să se adreseze tuturor tipurilor de cititori.

Astfel, acest prim volum are două părți intitulate: *Dincolo de porți* și *Adio, Mirel*. El descrie prima parte a vieții Marinolei: copilăria și pierderea ambilor părinți- eveniment ce duce la starea de orbire -, dezvoltarea unor capacități diferite de a percepe lumea, școli parcurse prin diverse colțuri ale țării, dezvoltarea și exacerbarea multiplelor talente ale fetei precum gimnastica, jocul de șah, artista de pe scena de teatru sau instrumentista. Profilul Marinolei

merge încă și mai departe, înfățișată precum o cititoare acerbă și o aventurieră înrăită, atât în sfera socială, cât și în dinamica învățării: prin atracția nestăvilită pentru învățare continuă și acumularea de cunoștințe din vaste domenii.

Copila Marinola devine tână aventurieră și plină de viață. În ciuda condiției ei, femeia abordează viața cu aplomb, curaj și multă îndemânare intuitivă. Aceste trăsături ale personajului dau și tonul scrierii: dinamic, având secvențe alerte ca și cum timpul n-ar avea răbdare. Viața este precum un bumerang care sfidează legea gravitației. Mai exact, depășirea stării de victimă care reprezintă, de fapt, cea mai importantă lecție a scrierilor doamnei Pană.

Copilărie, adolescență și o primă îndrăgostire la 20 de ani, toate adunând aventuri potrivite sau mai puțin potrivite sufletului acestei femei. Apoi, îndrăgostirea fatală, cea de personajul principal masculin, Mirel, care dă tonul și celui de-a doilea volum intitulat *Marinola*. Practic, el reprezintă firul roșu al romanului nostru.

Marinola, după cum îi spune și titlul, este despre EA, despre femeia matură, femeia de carieră, femeia mamă, femeia soție. Iar dacă veți deduce că Mirel este fericitul, vă veți înșela, iar eu vă voi trezi curiozitatea parcurgerii cărții, tocmai pentru a afla acest lucru.

În șaisprezece capitole ale cărții, cei doi sunt călăuziți de autoare prin labirintul acestui destin, cu multe suișuri, coborâșuri, cu pierderea rațiunii dar și a simțirii, cât și episoade de recăștigare a lor.

Suntem ființe sociale, asta înseamnă că nu putem trăi izolați, personalitatea noastră construindu-se și pe interacțiunea umană. Important de reținut este faptul că aceste interacțiuni lasă în urmă amprente fie pozitive, de dezvoltare a Sinelui, fie negative, de distrugere a acestui potențial pe care fiecare îl are în interior.

Se spune că destinul este implacabil. După parcurgerea acestui roman, poți concluziona că destinul doar predispune și că, de fapt, omul poate dispune de forma pe care o oferă circumstanțelor vieții. Cum se realizează acest lucru? Poate prin cultivarea unei minți deschise care să ia în calcul mai multe variante de rezolvare a unei probleme sau de luare a unei decizii.

*** Lansarea romanului *Marinola* a avut loc în data de 9 octombrie 2019, în incinta Bibliotecii Județene N. Iorga din Ploiești.

*** Pentru a comanda cărțile autoarei, vă rugăm să ne scrieți la adresa de email ana.nedelcu2013@gmail.com sau la nr. de tel. 0745 436 393.

Continuare în numărul viitor

Metode interactive de predare-învățare a textului liric modernist (I)

de Mihaela Răducea

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării și a dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe. Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Utilizarea metodelor interactive de predare – învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv - educativ, având un caracter activ – participativ și o reală valoare activ – formativă asupra personalității elevului. Propun, în continuare, câteva exemple de metode interactive, care încurajează gândirea critică și analitică, sprijină cooperarea și schimbul de cunoștințe.

Cu personajele la judecată

Această metodă cultivă dimensiunea axiologică a educației și concentrează demersul didactic spre urmărirea și însușirea unor valori morale: binele, adevărul, dreptatea etc. În plus, în cadrul probei scrise a examenului de bacalaureat, elevii trebuie să precizeze statutul moral al personajelor operelor indicate, iar clarificarea acestui concept operațional se realizează treptat prin analiza fiecărui comportament al personajelor. Folosind ca material didactic textele studiate, metoda dezvoltă gândirea critică și cultivă valori precum: adevărul, cinstea, demnitatea.

Destul de dificil de aplicat la textul liric, centrat pe transmiterea de emoții și sentimente și mai puțin pe acțiune și personaje, metoda poate fi utilizată cu succes cu referire la balada *Rîga Crypto și Lapona Enigel* de Ion Barbu, în care planul simbolic se împletește cu cel narativ, al acțiunii și personajelor. Acest text literar va fi dezbătut în paralel cu poemul *După melci* de Ion Barbu și *Luceafărul* de M. Eminescu.

Profesorul aduce în discuție culpabilitatea unor personaje și propune o dezbateră despre moralitatea acestora în raport cu semenii și cu societatea în care acestea trăiesc. De exemplu, analiza poemelor date poate avea ca punct de plecare întrebarea: Ai fi capabil

de sacrificiul suprem pentru fericirea altuia? sau Ai fi capabil să îți construiești fericirea pe nefericirea altora? sau A procedat corect fata de împărat când a cerut Luceafărului să renunțe la nemurire? Studiind textele date, elevii vor evidenția egoismul ființei umane și tentația permanentă de transcedere a limitelor. Ca și în poemul eminescian, poeziile lui Barbu conturează o lume cu repere fixe. Drama se dezlănțuie când personajele vor să își depășească propria condiție. Dar, dacă Hyperion acceptă să devină muritor când fata refuză să îl urmeze în lumea lui, riga este conștientă că nu poate trece peste o anumită graniță. Riga (sau melcul din poezia *După melci*) devine simbol al idealului, al atemporalității, lăsându-se însă tentat de efemer. Stării ideale, a increatului, i-a fost preferată o experiență, călătoria în lumea simțurilor, al cărei final nu poate fi decât moartea. Într-o asemenea situație chiar și tentativa este sancționată, riga devenind un biet nebun cu tichie roșie, ciupercă otrăvitoare. În *După melci*, cruzimea copilului dezlănțuie drama melcului, care amăgit de cântec, moare înghețat. Străbate printre rânduri ideea, atât de frecventă în literatură, că omul, „fiară bătrână dezlănțuie, uneori inconștient, drame dureroase, elevii percepând astfel nota moralizatoare evidentă.

Astfel, întrebările profesorului pot constitui teme pentru acasă, subiecte de meditație sau dezbateră, prilej pentru elevi să descopere valori morale transmise de textul literar, stimulând lectura comparativă și provocând elevii să participe la discuții pentru a-și împărtăși punctul de vedere.

Tehnica blazonului presupune completarea compartimentelor unei scheme cu desene, jetoane, cuvinte sau propoziții care prezintă sinteza unui aspect studiat.

Obiectivele metodei:

- identificarea caracteristicilor unei teme sub formă simbolică sau scrisă;
- realizarea unei sarcini comune într-un timp dat, într-o atmosferă relaxantă și cooperantă;

Etapela de realizare a blazonului sunt comunicarea sarcinii de lucru, realizarea blazonului în grup sau pe echipe, expunerea și evaluarea frontală a blazonului.

Această metodă favorizează un mediu de învățare interactiv, incitator și dinamic, prin antrenarea copiilor în soluționarea unor probleme de tip divergent, angajează copiii în prelucrarea, organizarea și reorganizarea datelor, asigură dinamismul intelectual și afectiv, permițând respectarea individualității fiecărui copil, adaptarea constructivă la temperamentul și preocupările elevului.

de Marian Chirulescu

FEBRUARIE

- februarie – aprilie - Se desfășoară răscoalele țărănești (1888)
- februarie – 595 de ani de la moartea mitropolitului Grigore Țamblac (1364?-1420)
- februarie – 190 de ani de la nașterea scriitorului Dimitrie Bolintineanu (1825-1872)
- februarie – Se desfășoară răscoala țăranilor din 1907
- februarie – Se înființează Cenaclul literar „I. L. Caragiale” Ploiești (1952)
- 01.02 – 150 de ani de la nașterea violonistului și compozitorului George Năstase Ochialbi (1870, Ploiești - 1916, St. Petersburg, Rusia)
- 01.02 – 125 de ani de la nașterea regizorului de film John Ford (1895-1973)
- 01.02 – Se naște scriitorul Nicolae Breban (1934)
- 01.02 – Se naște ziaristul Nicolae Hristodorescu (1943, Ploiești)
- 01.02 – Se naște solista vocală de muzică ușoară Nicoleta Matei (Nico) (1970, Ploiești)
- 01.02 – Se naște dr. în filologie Loredana Ilie (1975, sat Corlătești, jud. Prahova)
- 02.02 – Roma a devenit capitala Italiei (1871)
- 02.02 – Se naște scriitorul James Joyce (1882-1941)
- 02.02 – 90 de ani de la nașterea poetului Puiu Cristea (n. 1930, sat Măneciu Ungureni, jud. Prahova)
- 03.02 – 130 de ani de la premiera dramei „Năpasta” de I.L. Caragiale (București, 1890)
- 03/16.02 – Se constituie Partidul Conservator-Democrat, condus de Take Ionescu (1908)
- 03.02 – Se naște pictorița Cornelia Peiulescu (1917, Ploiești - 1967)
- 03.02 – 90 de ani de la nașterea actorului Dumitru Palade (n. 1930)
- 03.02 – Se naște profesoara dr. în filologie și scriitoarea Elena Trifan (1956, sat Parepa, com. Colceag, jud. Ph.)
- 04.02 – Se naște diplomatul Constantin Vișoianu (1897, Urlați – m?)
- 04.02 – 120 ani de la nașterea poetului Jacques Prévert (1900 - 1977)
- 04.02 – Sfântul Sinod hotărăște înființarea Patriarhiei Române (1925)
- 05.02 – 245 de ani de la nașterea matematicianului și scriitorului maghiar din Transilvania Bolyai Farkas (1775-1856)
- 05.02 – Se naște compozitorul și profesorul de muzică Huba Sebastian Bertalan (1954-2005, Ploiești)
- 05.02 – Se naște violonistul Adrian Ceapă (1954)
- 05.02 – 55 de ani de la nașterea fotbalistului Gheorghe Hagi (1965)
- 06.02 – Se naște scriitorul Sandu Teleajen (1893, sat Homorâciu, jud. Prahova - 1963)
- 06.02 – Prima audiție la Paris a „Poemei române” de George Enescu (1898)
- 06.02 – Se naște scriitorul acad. Geo Bogza (1908, Ploiești - 1993)
- 06.02 – Se naște omul politic Corneliu Mănescu (1916, Ploiești - 2000, București)
- 06.02 – 90 de ani de la nașterea dr. în muzicologie Sebastian Bucur (Barbu Stelian) (n. 1930, com. Talea, jud. Prahova)
- 07.02 – S-a terminat construirea Castelului „Iulia Hasdeu”, din Câmpina (1896)
- 07.02 – Se naște cântăreața de operetă Elena Zamora (1897, Ploiești - 1974)
- 07.02 – 100 de ani de la nașterea patriarhului Teoctist (Teodor Arpașu) (1915-2007)
- 07.02 – Se naște prof. univ. dr. ing. Stelian Dumitrescu (n. 1929, com. Păcureți, jud. Prahova)
- 07.02 – 85 de ani de la premiera primului film sonor realizat la București, „Bing - Bang”, cu N. Stroe și V. Vasilache (1935)
- 08.02 – Se înființează Școala Normală din Ploiești (1868)
- 08.02 – Se naște designerul și omul de afaceri Olivier Dan Germain Duqué (1930)
- 08.02 – S-a născut lector univ. dr. Steluța Mariana Coculescu (lb. franceză) (1949)
- 08.02 – Se naște compozitorul Dan Pavelescu (1952, Ploiești)
- 09.02 – Se înființează competiția de tenis „Cupa Davis” (1900)
- 09.02 – Se naște profesorul și graficianul Marian Avramescu (n. 1957, com. Sângeru, jud. Ph.)
- 10.02 – 260 de ani de la moartea scriitorului Charles – Louis Montesquieu de Secondat (1689-1755)
- 10/22.02 – A avut loc premiera piesei „Răzvan-Vodă” de B.P. Hasdeu, la Teatrul cel Mare din București (1867)
- 10.02 – 135 de ani de la nașterea istoricului de artă Alice Voinescu (1885-1961)
- 11.02 – Se naște preotul, dirijorul și compozitorul Victor A. Frangulea (1939)
- 12.02 – Ziua Mondială a Radioului (1948)
- 12.02 – Se naște istoricul și scriitorul Octavian Onea (n. 1944)
- 12.02 – Se naște poetul ing. Gabriel Vincențiu Mălăescu (1948)
- 12.02 – Apare revista „Cronica” (Iași, 1966; nr. de probă în 22 ian. 1966; continuă să apară și azi)
- 13.02 – 140 de ani de la nașterea sociologului Dimitrie Gusti (1880) și 60 de ani de la moartea sa (1955)
- 13.02 sau 13.03 – Se naște Stela Covaci (1935)
- 13.02. - 85 de ani de la nașterea conf. univ. dr. ing. Ion Macri (1935, Ploiești)
- 14/26.02 – Se inaugurează Ateneul Român din București (1888)
- 14.02 – Se naște filoloaga Alexandrina Istrătescu–Tzura (1901, Vălenii de Munte)
- 14.02 – Se naște scriitorul George Dorul Dumitrescu (1904, com. Ceptura – Prahova)
- 14.02 – 85 de ani de la nașterea poetului basarabean Grigore Vieru (1935-2009) (membru corespondent al Academiei Române)
- 14.02 – Se naște poetul Victor Sterom (Ion Vergu Dumitrescu) (1937, Mizil – 2014, Ploiești)
- 14.02 – Se naște caricaturistul Nicolae Ioniță (1951)
- 14.02 – Se naște pictorița Camelia Profirescu (1954)
- 15.02 – ia ființă, oficial, Muzeul de Științele Naturii Ploiești (1956)
- 15.02 – 180 de ani de la nașterea lui Titu Maiorescu (1840-1917)
- 15/27.02 – 170 de ani de la nașterea pictorului Ion Andreescu (1850-1882)
- 15.02 – Se naște matematicianul Spiru C. Haret, sociolog și om politic
- 15.02 – S-a născut scriitorul Aurelian Titu Dumitrescu (1956)
- 15.02 – S-a inaugurat linia ferată electrificată București – Brașov, prima de acest fel din România (1969)
- 16.02. - 95 de ani de la nașterea scriitorului Mihai Nedelcu (1925, com. Gherghița, jud. Prahova – 2010, Ploiești)
- 16.02 – Se înființează Federația Română de Fotbal Asociație (1930)
- 17.02 – 420 ani de la moartea savantului Giordano Bruno (1548-1600)
- 17.02 – Se naște actorul Ion Manolescu (1881, Breaza - 1959, București)
- 17.02 – Se naște cântăreața Ioana Radu (1917) și 25 de ani de la moartea sa (19.09.1990)
- 17.02 – Se naște profesorul de biologie și publicistul Theodor Tr.

Marinescu (1939, Ploiești)

- 17.02 – Se naște profesorul și antrenorul Octavian Bellu (1951, Ploiești)
- 18.02 – 565 de ani de la moartea pictorului Fra Angelico (Guido di Pietro) (cca 1400 - 1455)
- 18.02 – 195 de ani de la nașterea scriitorului Jokai Mor (1825-1904)
- 19.02. - Se naște ziaristul și omul politic Stelian Popescu (1874, com. Balta Doamnei, jud. Prahova) și 55 de ani de la moartea sa (1960, Elveția)
- 19.02 – Se naște sculptorul Constantin Brâncuși (1876-1957)
- 19.02 – Se naște ziaristul, prof. Cristea N. Bocioacă (1933)
- 19.02 – Se naște scriitorul Marin Sorescu (1936-1996)
- 19.02 – Se naște solista de muzică populară Irina Loghin (1939, com. Gura Vitoarei, jud. Prahova)
- 19.02 – 75 de ani de la nașterea pictorului Victor Munteanu (1945)
- 19.02 – Se naște scriitorul Liviu Ioan Stoiciu (n. 1950)
- 19.02 – Se naște poeta Teia Lambă (1987, Ploiești)
- 19.02 – Se înființează Uniunea Teatrală din România (UNITER) (1990)
- 20.02 – Se naște dr. în matematici și diplomatul Mircea Malița (1927)
- 20.02 – Se naște dr. în muzicologie Alexandru I. Bădulescu (n. 1929)
- 21.02 – Se naște scriitoarea Claudia Millian-Minulescu (1887 - 1961)
- 21.02 – Ziua Internațională a Limbii Materne (declarată de UNESCO)
- 21.02 – 210 ani de la nașterea filologului Timotei Cipariu (1805-887)
- 21.02 – 155 ani de la nașterea scriitorului Anton C. Bacalbașa (1865-1899)
- 21.02 – Se naște boxerul și antrenorul Ion Moroîtă (1961, com. Dumbrăvești, jud. Prahova)
- 22.02 – Se naște actorul Zeply Alșec (1923-1992, Ploiești)
- 22.02 – Se naște inginerul inventator Justin Virgilius Capră (1933, com. Măgureni, jud. Prahova) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 22.02 – Se naște prof. de istorie Gheorghe Borovină (1948, Ploiești)
- 22.02 – Se naște dr. în filologie, prof. Dan Gulea (n. 1977, Ploiești)
- 23.02 – 330 de ani de la nașterea compozitorului Georg Frideric Handel (1685 - 1759)
- 23.02 – Se naște graficianul Ionel Dunea (n. 1936)
- 23.02 – Se naște scriitorul Mihai Vișoiu (n. 1939, Ploiești)
- 23.02 – 75 de ani de la nașterea scriitorului Gheorghe Filip (1945, com. Dumbrava, jud. Prahova)
- 23.02 – Se naște scriitoarea prof. Diana Trandafir Marinache (pseudonim literar: Carmen Mușat) (1966)
- 24.02 – Galerius a publicat edictul privind începerea persecuției creștinilor în Imperiul Roman de Răsărit (303 d.Hr.)
- 24.02 – Se naște violonistul Ion Voicu (1923-1997)
- 24.02 – Se naște maestrul emerit al sportului Mihai Mocanu (1942-2009) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 25.02.1745 – 12.01.1746 (?) – 275 de ani de la moartea cronicarului Ion Neculce (1672 – 1745 – 1746?)
- 25.02 – A fost emisă circulara prin care s-a introdus alfabetul latin în școlile românești (1856)
- 25.02 – Se naște poetul Alexandru Tudor-Miu (1901, com. Brazi, jud. Prahova - 1961, Câmpina)
- 25.02. - Se naște Val Mugur, avocat, scriitor, regizor (1902, Sinaia - 1986)
- 25.02 – S-a născut scriitorul Virgil Duda (1939 – 2016)

- 26.02. - Se naște scriitorul Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838-1907, Câmpina)
- 26.02 – Se naște omul de afaceri Max I. Schapira (1864-1921, Ploiești)
- 26.02 – 65 de ani de la nașterea poetului Martin Culcea (1955, Ploiești)
- 26.02 – Compozitorul Paul Constantinescu termină de compus „Simfonia ploieșteană” (1961)
- 27.02 – 100 de ani de la moartea istoricului, sociologului și economistului A.D. Xenopol (1847-1920)
- 27.02. – 95 de ani de la nașterea dirijorului și compozitorului Marin Constantin (1925, sat Urleta, jud. Prahova - 2011)
- 27.02 – 80 de ani de la moartea pictorului Nicolae Tonitza (1886-1940)
- 27.02 – Se descoperă izotopul carbon – 14, care stă la baza dotărilor arheologice de azi, de către Martin Kamen și Sam Ruben (1940)
- 28.02 – Se înființează Școala Comercială Ploiești (1874)
- 28.02 – 235 de ani de la executarea prin tragere pe roată a lui Horea și Cloșca, conducătorii Răscoalei Țărănești din Transilvania din 1784 (1785)
- 28.02 – Se naște conf. univ. etno-muzicolog Emilia Comișel (1913, Ploiești - 2010) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 29.02 – 80 de ani de la moartea filantropului Mendel Predinger (1856-1940, Ploiești)

CUPRINS

- Editorial, *Gelu Nicolae Ionescu* - cop.2
 Eminescu 170 (II), *Eugen Simion* - p.1
 Cum l-am enervat pe Tudor Arghezi, *Alex Ștefănescu* - p.2
 Galeria marilor epigrafiști: Ion Grigore, *C. Tudorache* - p.3-4
 Răsfoiri și comentarii, *Constantin Tudorache* - p.4-5
 Itinerar de gală, *Constantin Ardeleanu* - p.6
 Geopolitică și geostrategia, *Ion Șt. Baicu* - p. 7
 Să nu uităm odiseea Transilvaniei! și Istoricul tratat de pace din 1920 de la Traianon!, *Ion Șt. Baicu* - p.9
 Ploieștii și ploieștenii - O întâmplare cu... parlamentari, *Constantin Dobrescu* - p. 10
 Teatrul în aer liber de la Vălenii de Munte, *Constantin Dobrescu* - p. 10
 Mihai Eminescu - a fost sau nu pensionar al statului? , *Constantin Dobrescu* - p. 11
 Un urmaș al lui Creangă - călugăr la Mănăstirea Ghighiu, *Constantin Dobrescu* - p. 12
 Asociația creștină a Tinerilor (Y.M.C.A.), *Constantin Dobrescu* - p. 12
 Un ziarist în iadul hitlerist, *Constantin Dobrescu* - p. 13
 Pilot Elena Bulgaru - prima femeie instructor și pilot pe elicoptere din România, *Marin Alexandru* - p. 14
 Corespondența poetului Grigore Arbore cu Basarab Nicolescu, *Traian D. Lazăr* - p. 15
 Familia Gudea, *Traian D. Lazăr* - p. 16-17
 Concursul Național de Poezie „Iulia Hasdeu”, p.18
 Olimpiada de lingvistică „Solomon Marcus”, *Olimpia Popescu* - p. 19
 Lansare de carte la Ploiești a romanului Marinola, autoare Maria Pană, *Ana Lucreția Nedelcu* - p. 21
 Metode interactive de predare-învățare a textului liric modernist, *Mihaela Răducea* - p. 22
 Evenimente culturale - p.23-24
 Pagini dintr-o istorie a șahului prahovean (4), *Constantin Marin* - cop. 3
 Slănic Prahova, orașul aurului alb (II), *Elena Trifan* - cop. 4

Pagini dintr-o istorie a șahului prahovean (5)

de Constantin Marin

Începând cu acest episod, vom vorbi despre un alt „stâlp” al șahului prahovean. Ion Oprescu.

L-am întâlnit pe domnul Ion Oprescu prin anii 1985-87. Eram component al echipei de șah „Unirea” Teleajen. Venea, solicitat de căpitanul echipei de atunci, Mihai Capbun, să arbitreze meciuri „de casă” sau între „Unirea” Teleajen și alte echipe ploieștene/prahovene. Prima calitate pe care am remarcat-o la arbitrul republican Ion Oprescu a fost amabilitatea. Aceasta era însoțită de prestanță și de afișarea unei autorități temperate, înainte și în timpul competițiilor. Ne reîntâlnim, apoi, în sălile de șah din Ploiești, Plopeni, Câmpina... Au trecut anii, reîntâlnirile cu nenea Iulică Oprescu intraseră într-o ritmicitate. Am început să dau curs propunerii aceluiași Ion Oprescu, de a trimite câte un material cu conținut șahist la ziarul local „Informația Prahovei”.

A venit ziua, acea zi când dânsul a oferit unui străin – ce altceva eram? – întreaga sa arhivă de șah. Cele ce urmează se constituie ca o dovadă de admirație, de respect pentru organizatorul de concursuri, publicistul sportiv, arbitrul republican de șah și jucătorul de categoria I, Ion Oprescu. Ion Oprescu a văzut lumina zilei în data de 28 iulie 1926, în Ploiești. Brutăria tatălui său, Iuliu, era situată în vecinătatea Tribunalului din Ploiești. Mama sa, Eufrosina, a fost casnică. Erau proprietari ai unei case, la Urlați (localitate ce făcea parte atunci din raionul Cricov, regiunea Ploiești). În anul 1934, micul Ion Oprescu a fost dat la școala primară numărul 5, din Ploiești, școală pe care a frecventat-o până în 1938. A devenit elev al Gimnaziului „Mihai Eminescu”, din Ploiești (între 1938–1940). Între anii 1942–1946 a fost elev la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” iar în 1946 a trecut cu brio examenul de bacalaureat.

A început să studieze și apoi să aprofundeze cunoașterea limbii franceze. O perioadă scurtă, de doar șase luni, în același an 1946, a fost student la Facultatea de Drept, din București, însă, datorită lipsurilor materiale, s-a retras. Din cauza unei afecțiuni (care va fi de lungă durată) la plămâni, a fost scutit de efectuarea stagiului militar. Data de 13 ianuarie 1949, „deschide” un nou capitol în viața lui Ion Oprescu: a intrat în câmpul muncii, la Uzina „1 Mai”, din Ploiești. Aici a fost, succesiv, ajutor cazangiu, ajutor trasator, contabil, pontator. În 1951 s-a transferat, la cerere, la I.P.E.I.L. Măneciu Ungureni. A revenit la Ploiești, după un an, fiind angajat secretar tehnic al colectivului sportiv „Locomotivă”. La sfârșitul anului 1952 a revenit la Uzina „1 Mai”, din Ploiești, la turnătoria de oțel, ca funcționar. Patru ani mai târziu s-a transferat la secția turnătorie de fontă, din cadrul aceleiași uzine. La revenirea din concediul său de odihnă, pe anul 1957, a fost scos din producție de către conducerea Comitetului de Cultură Fizică și Sport a Regiunii Ploiești, pentru o acțiune importantă, cu caracter sportiv. Din păcate, nefiind făcute la timp actele pentru scoaterea din producție, i s-a desfășurat contractul de muncă. În urma cererii adresate președintelui comitetului de organizare al U.C.F.S. Regiunea Ploiești, i se vor plăti cei 600 de lei (salariu net), pe care îi primea lunar, ca angajat al Uzinei „1 Mai” Ploiești. Reangajat la uzină, în februarie 1958. Întreprinderea de Utilaj Chimic (IUC) Ploiești a fost, în final, ultimul său „domiciliu” profesional. Aici a fost încadrat în funcția de merceolog, până în 1986, anul pensionării sale. Despre prestația sa în sfera șahului

prahovean, o mulțime de pagini chiar din această carte se constituie ca o mărturie. Imaginea sa va fi completată cu cele ce urmează. Intrarea pe care și-o face tânărul Ion Oprescu în șahul ploieștean este, din start, istorică: este membru fondator al celei mai vechi asociații șahiste din Prahova: Cercul de șah „Pionul” (1945). Din anul 1950, Ion Oprescu activează în cadrul unor diverse asociații și cluburi sportive: „Metalul”, „Petrolul”, „Progresul” (toate trei din Ploiești), fiind jucător de șah cu categoria I, posesor al legitimației nr. 1402.

Iată, succint, câteva realizări ale sale, ca jucător de șah (la tablă):

– locul III, în campionatele Ploieștiului, din anii 1952, 1955 și 1957;

– selecționat, în mai multe rânduri, în echipa reprezentativă a regiunii/județului, alături de Corvin Radovici, Paul Diaconescu, Florin Gheorghiu (cel din perioada junioratului);

– în cinci partide jucate cu Florin Gheorghiu, în vremea când acesta era cel mai tânăr deținător din țară al categoriei I de clasificare sportivă, Ion Oprescu l-a învins o dată iar de patru ori a încheiat remiză cu marele campion de mai târziu;

– în Turneul memorial Alehin (Ploiești, 1956), îl învinge pe fostul campion al țării, Toma Popa; în același turneu, face remiză cu câștigătorul competiției: Edgar Nacht;

– face remize, în diverse partide oficiale cu Carol Partoș și Corvin Radovici.

Toate materialele olografe ale lui Ion Oprescu denotă rigoare, atenție, precizie. Grafia sa este limpede, fiind deopotrivă caligrafică și tehnică, comparabilă cu aceea a maestrului Petre Seimeanu. Iată ce îi scrie acesta responsabilului secției de șah al Uzinei **1 Mai**, Ion Oprescu. Scrisoarea vorbește de punerea la punct a detaliilor unui simultan record, pe care urma să îl dea la Ploiești Petre Seimeanu.

Chemarea pe care i-a adresat-o lui Ion Oprescu muza șahului a fost puternică și definitivă. Simțind, încă din tinerețe, că se poate implica în viața sportivă a Ploieștiului, se hotărăște să acționeze pe mai multe planuri. Astfel încât îl descoperim în paginile presei ploieștene, prahovene și naționale, în calitate de corespondent. Printre primele sale (dacă nu chiar prima) consemnări cu caracter șahist a fost aceea din 5 octombrie 1948, când a apărut materialul său, intitulat „Cupa Prefecturii la șah”, în publicația ploieșteană „Presa”. Așa cum precizăm, primele corespondențe șahiste trimise de către Ion Oprescu și publicate în presa ploieșteană au fost în anul 1948. Cu timpul, legătura sa de suflet va rămâne Ploieștiul, dând spre publicare materiale din diverse ramuri sportive, dar mai ales din lumea șahului local, gazetei „Flamura Prahovei”. De la redacția acesteia este trimisă corespondentului voluntar Ion Oprescu scrisoarea de mulțumire, ce poartă data de 22 decembrie 1953. În finalul acesteia se arată: *Vă rugăm ca în ziua când aveți prilejul să veniți pe la redacție să luați negreșit legătura cu tovarășul Barbu Ion, de la secția cultural-sportivă a redacției, pentru a vă aduce la cunoștință unele probleme care vă interesează în activitatea de corespondent.* Ion Oprescu a trimis, cu o constanță rar întâlnită în acest domeniu, materiale cu conținut sportiv gazetei „Flamura Prahovei” (rebotezată, **Prahova**, din anul 1990) până în anul 2007, când, datorită stării de sănătate, din ce în ce mai precare, a ieșit definitiv din publicistică. Materiale cu conținut șahist, purtând semnătura Ion Oprescu (multe dintre ele cu pseudonimul P. Ion) au văzut lumina tiparului în ziarele „Jurnalul de Prahova”, „Informația Prahovei”, „Gazeta de Prahova”.

SLĂNIC PRAHOVA, ORAȘUL AURULUI ALB (II)

de Elena Trifan

Se află pe un tuf vulcanic și din această cauză roca lui este casabilă, nu poate fi utilizată la construcții. Am văzut bucăți de rocă folosite ca ornament în spațiile verzi ale orașului. Datorită unicității sale și a peisajului din jur, a asistat la turnarea unor secvențe din filmul „Haiducii.”

Cu strângere de inimă și părere de rău ne-am întrebat cât timp va mai avea șanse să reziste, având în vedere că la baza lui s-au adunat deja fragmente de rocă desprinse din el.

Dezvoltarea orașului a fost indisolubil legată de aceea a sării care există în subsolul lui.

După cum se menționează în materialele documentare existente în oraș, „Localitatea Slănic apare menționată pentru prima dată în anul 1532, însă a devenit cunoscută datorită zăcămintului de sare care se exploatează de peste 3 secole. Începuturile sunt legate de spătarul Mihai Cantacuzino care a cumpărat moșia Slănicului în scopul deschiderii unei mine în anul 1685, coform zapisului care consemnează tranzacția. Slănic Prahova primește statutul de stațiune în anul 1886, iar în anul 1892 este declarat oraș.”

În istoria orașului au existat mai multe mine, din care la ora actuală funcționează mina Unirea, devenită loc de agrement și de tratament, mai ales pentru afecțiuni respiratorii, și o mină aflată în exploatare.

Până acum câțiva ani în salina Unirea se cobora cu un lift.

Acum se merge cu microbuzul printr-un tunel cu o lungime de 3,1 km.

Privită din interior mina pare a fi un adevărat monument de artă, o galerie enormă într-un muzeu de pictură sau o catedrală în care măiestria naturii s-a împletit cu cea a omului.

După cum se arată într-un document aflat în Complexul minier Unirea, „Lucrările miniere de deschidere a minei au început în 1938, iar exploatarea sării în această mină s-a efectuat între anii 1943-1970. Exploatarea s-a făcut descendent, de la tavan către vatră în felii subțiri de 2,2 m grosime, cu tăiere orizontală la vatră și verticală la pereți prin împușcare, transportul materialului rezultat s-a efectuat cu vagonete până la puț și mai departe cu colivia până la suprafață...”

Mina este alcătuită din 14 camere cu profil trapezoidal având 10 m deschidere la tavan și 32 metri la talpă și o înălțime de 54 metri.

Diferența de cotă între suprafața și vatra minei este de 208 metri.

Spațiul excavat ocupă un volum de 2,9 milioane metri cubi și se-ntinde pe o suprafață de 7,8 ha. După 1990 mina devine obiectiv turistic, prin microclimatul său bogat în aerosoli, cu eficiență binecunoscută pentru tratarea maladiilor respiratorii. Aerajul minei este natural, cu temperatură constantă în tot timpul anului.” În timpurile vechi exploatarea sării aici, ca și în alte saline slănicene, se făcea îndeosebi cu pușcăriași aduși de la închisoarea care se afla în centrul localității și pe care îi putem privi în fotografiile menționate.

Pereții și cupola sunt tăiate în piatră după regulile unei geometrii perfecte, în alb-cenușiu al sării natura a zămislit jocuri de linii ce par nervurile unui copac tăiat cu un

fierăstrău. Prin salină curge apa Slănicului peste care se află un pod de unde poți admira o măiestrie naturală demnă de cele mai rafinate creații rupestre.

Adevărate stalactite au format un diafan și ingenios altar natural din care răzbate susurul lin și cristalin al apei ce se strecoară printre ele.

De scopul prim al minei de exploatare a sării amintesc câteva instrumente tradiționale de exploatare: haveza, vagonete, un strung, locomotiva LAM.

O cruce luminează semiîntunericul locului în care a fost plasată, pentru binecuvântarea acestui spațiu sau în semn de respect pentru cei care, probabil, de-a lungul timpului nu este exclus să își fi pierdut viața aici în adâncurile pământului pentru a scoate la suprafață aurul alb.

Istorie și artă se împletesc la un moment dat într-un spațiu alcătuit din cercuri concentrice, simbol al perfecțiunii, al veșniciei, în care sunt amplasate sculpturi executate în lemn sau în sare. Astfel, în arhicunoscuta Sală a Genezei, poți admira stindardul dacic, un șarpe cu cap de lup, statuile lui Decebal și Traian, imagini murale de luptă reprezentând soldați daci sau romani.

Te poți plimba pe aleile de sare, te poți odihni pe bănci de lemn sau de sare, poți respira aerul sărat care îți pătrunde în suflet, purificator și revigorant, te poți relaxa, trata, vindeca.

O inovație modernă, de dată recentă, conferă un nou iz de originalitate renumitei saline de la Slănic Prahova, și anume cel mai mare planetariu din România, „Supernova Planetarium”, realizat aici în împărăția sării la o adâncime de 208 metri, din inițiativa lui Dragoș Brașov, originar din București, inginer TCM-ist, pasionat de astronomie încă de când era elev în clasa a VII-a, cu plăcerea de a construi telescoape în studenție, fost corporatist în domeniul bancar și în domeniul IT.

În cele din urmă, pasiunea pentru astronomie a învins.

În 1998 a înființat Asociația Astronomică „Urania” cu sediul la Palatul Național al Copiilor.

A inițiat și coordonat nenumărate expediții de observare a eclipselor de soare în Turcia, China, SUA și fiind un popularizator al astronomiei și al educației prin astronomie de peste 30 de ani, implicat și în dezvoltarea turismului în regiune, urmează să devină membru în Asociația pentru Dezvoltarea Turismului Prahova, dar și la nivel național.

A fost ales de Discovery pentru promovarea zonei de astronomie la o aniversare Discovery, în cadrul emisiunii „Efectul Discovery.”

De asemenea, la Palatul Copiilor din Ploiești a susținut cursuri pentru elevi pentru a-i antrena în tainele astronomiei, ale observațiilor astronomice practice.

În afară de înființarea și perfecționarea Planetariului de la Slănic, este preocupat de realizarea și a altor proiecte, cum ar fi construirea unui Observator Astronomic al Asociației pe platoul dintre Vălenii de Munte și Slănic, unde Institutul Astronomic al Academiei Române a intenționat să construiască un Observator Astronomic Național.

Planetariul din salina Unirea de la Slănic, realizat printr-un proiect european are la bază un concept inovator „Cerul de sub pământ.”